

JUNGTTINIŲ TAUTŲ SUTEMOS

20 METŲ TARPTAUTINĖS ORGANIZACIJOS
TAKAI ISLAIKYTI SUKAKTĮ MININT GIR-
DĖJOSI ŠUVIŲ AIDAI. — PASAULIS BUVO
ARČIAU KARŲ NEGU BET KADA ANKSČIAU,
O JUNGTTINĖS TAUTOS PERGYVENO FAKTI-
NĄ SAVO MAŠINERIJOS PARALYZIŲ. — KO
NENUMATĖ JOS KŪRĖJAI? NACIONALIZMO
TRIUMFO!

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Birželio 26 d. San Francisco mieste buvo paminėta Jungtinių Tautų Organizacijos 20 metų sukaktis. Minėjimas vyko operos rūmuose, ten pat, kur ji ir buvo įkurta. O operoje, kaip ir aplanai teatre, nevyksta realus gyvenimas, ten girdisi tik jo atgarsiai ir matomi atspindžiai. Ir svarbiausio akto šioje sukurtoje vaidinime — prezidento Johnso kalba skambėjo nearealiai. Jis šaukėsi tos organizacijos pagalbos Vietnamo kare, nors turėjo gerai žinoti, kad abi svarbiausios JT institucijos: Saugumo Taryba ir Visuotinis Susirinkimas yra praktiškai neveiksmingos ir nieko negali padėti. Saugumo Taryba dėl joje veikiančios veto teisės, kurios veiksmingumą Sovietai jau pademonstravo 100 kartų, o Visuotiniam Susirinkimui nulemtų Azijos-Afrikos valstybių blokas, kuris esančioje būklėje savaime išskaičiavimais atsisakyti net ir moraliskai pasmerkti agresorių, už kurio stovi Sovietų Sąjunga ir Raudonoji Kinija. Ko verta ta organizacija?

Bostonišio The Christian Science Monitor vyr. redaktorius Erwin D. Canham minėjimo išvakarėse (birželio 19 d. Nr.) peržiūrėjo savo telegramas siųstas organizuojant tą instituciją. Jungtinės Tautos nebuvo idealizmo apvainikavimas, nei komunistinis samokslas, suplanuotas Alger Hiss'o. Ne tik Hissas lėmė organizacijos eigą, bet tokie vyrai, kaip senatoriai Tom Connally ir Arthur Vandenberg, politikai Harold Stassen, Adlai E. Stevenson, Henry Cabot Lodge. Jau 1945 m. balandžio-gegužės-birželio mėnesiais, tariantis dėl tos organizacijos nuostatų, buvo nujaučiami galimi sunkumai ir nepasisekimai. Kad su sovietais bus sunku susikalbėti, buvo aišku beveik visiems JAV delegatams. Nebuvo tikrumo ir dėl vadinamo Vakarų bloko vienybės, pagaliau buvo neaiškumo dėl atskirų regionalinių organizacijų sudarymo bendruose Jungtinių Tautų rūmuose. Už tą principą kovojo JAV delegatas Nelson Rockefeller.

Anot E. D. Canham telegramos iš 1945 metų, JAV stovėjusius prieš trejų metų pasirinkimą: 1. grįžti prie grynos nacionalinės (ar izoliacionalinės) politikos; 2. prisidėti prie JT, nors buvo iš anksto aišku, kad toji organizacija turi tik ribotą galimybę ir bus netobula; ar 3. siekti glaudesnio viso pasaulio integravimo.

Dabar žiūrint, paskutinioji galimybė būtų parei-

kalavusi daugiau pastangų negu JAV buvo linkusios tam tikslui skirti. Pirmoji galimybė atrodė irgi nepriimtina, už tat sustota prie antrosios, neviešai galvojant visai ciniškai: "Pasaulio politika šiaip ar taip nulemia jėgos faktoriai, nepaisant kokios formos tarptautinę organizaciją beturėtųmė".

Blogiausiu atveju, Jungtinės Tautos būtų diskusijų klubas, kur galėtų būti pravedintos 'gendančios' problemos. Apie atomines bombas tada žinojo gal tik maža saujelė JAV pareigūnų. Būtų apie tai plačiau žinoma, atominio karo galimybė gal būtų privertusi siekti griežtesnės organizacijos. Ko visai nebuvo numatyta JT kūrėjo iš JAV pusės, tai buvo n a c i o n a l i z m a s. 1945 metais nebuvo galybės, kad JT narių skaičius pasiektų 114 (faktinai jų jau buvo 115, bet Indonezija pasitraukus liko 114). Amerikiečiai galvojo, kad valstybių skaičius ilgai neužmažės, tačiau praktikoje susidurta su priešingu reiškiniu. Tiesa, likimo ironija norėjo, kad tautos, kurios buvo daugiau pribrendusios nepriklausomybei negu dauguma tų 114 narių, kaip Lietuva, Latvija ir Estija netektų savo valstybinės nepriklausomybės, tačiau tai yra daugiau išimtis negu taisyklė. Ir kaip tik atgijantis nacionalizmas davė progos prasidėti vadinamiems 'išvadavimo' karams, kuriuos sovietai, irgi likimo ironija, paskelbė 'šventais' ir legaliais.

"Nacionaliniai" karai per dvidešimt metų ir pakasė JT prestižą bei ateitį. Arabai užpuolė Izraelį, Izraelis užpuolė arabus — tos kovos neišsilydė, o didesnio masto karą, bet JT prestižas nuo to nepakilo. Pailubos išplaukė dėl per

silpnų didesnių karui jėgų, negu dėl JT spaudimo. Indija atėmė Gao teritoriją iš Portugalijos, JT nepaisoma konflikte tarp Indijos ir Pakistano. Kitais atvejais, kaip Kubos, Santo Domingo ir Vietnamo, Jungtinės Tautos buvo sąmoningai aplenkios.

Ir šiandien atsakymų į JAV prezidento pamokslą Jungtinė Tautom buvo komunistų agresijos sustiprinimas Vietname. Sunku įsivaizduoti, ką gali padaryti Jungtinės Tautos kaip organizacija. Dabartinis konfliktas gali išspręsti tik jėga, o turimos jėgos neišnaudojimas jį dar daugiau plečia.

Dabartinė Jungtinių Tautų būklė primena Tautų Sąjungos galą. Tasyk iš jos pasitraukė vadinamosios šalys valstybės — Vokietija, Italija, Japonija, kelios valstybės neteko nepriklausomybės kaip Čekoslovakija, Austrija ir Albanija, dar kelios pasitraukė dėl tos organizacijos praktiško neveiklumo. Vokiečiams pradėjus žygį į Lenkiją, Tautų Sąjunga dar turėjo 46 narius iš buvusių žydėjimo laikais 63. Jei Jungtinės

AR YRA KOKIE PASIKEITIMAI SOVIETŲ VALDOMOJE EUROPOJE

Iš pranešimų Pabaltiečių konferencijoje Berlyne
Vyt. Alseika

Šiuo metu žvilgsnis į Rytų bloko arba satelitinės sovietų valstybes gal aklesnis kaip seniau. Tai suprantama, nes per pastaruosius metus Rytų ir Vidurio Europos kraštuose stebime kai kurias tendencijas, kurios kartais aiškines noru atsilaiduoti nuo ryšių su Sovietų Sąjunga, tuos santykius sušvelninti, daugiau gravituoti į Vakarų. Žvilgsnis į Rytų bloko kraštus buvo mestas ir per V. Berlyne buvusią Pabaltiečių Draugijos V. Vokietijoje ir Europos Rytų bendrą konferenciją (birželio mėn.). Apie tarptautinius ar tikrus pokyčius sovietų sferoje

Tautos dabar norėtų tikrai griebtis kokios nors iniciatyvos ir tam pritartų dauguma, vėl tam tikra dalis narių pasitrauktų. Vienintelė galimybė išlaikyti Jungtines Tautas gyvas yra joms neduoti jokio darbo!

Europoje kalbėjo Wuerzburgo universiteto prof. W. Grottian. Jo padaryta analizė kai kuriais atžvilgiais įdomi. Čia kai kurios Grottian (jis vedęs latvę ir gyvena V. Berlyne) paskaitos minytys.

Sovietai pokarinio metu pradėjo smarkią Rytų bloko kraštų kontrolę, savo prieštūron paglemžė tų kraštų policiją bei kariuomenę. Tas pats ir tų kraštų komunistų partijose. Sovietų įtaka ryškiai kitose srityse. Visiškai nuo Maskvos priklausoma ir to bloko kraštų užsienio politika. Pagal sovietinį sukrėpimą tvarkomas ir ūkis. Tiesa, Stalinui mirus atsiranda kai kurių pokyčių, kiek atpalaiduojami prekybos ryšiai su Vakarais, jau leidžiama ir maža privatinė nuosavybė. Chruščiovas 1955 m. buvo nuvertinęs Staliną, tačiau jis minėjo tik nukentėjusius komunistus ir nė žodžio nebuvo užsiminęs milijonus nužudytų, ištremtų ūkininkų ir kitų. Vėliau sekė žinomi įvykiai: Poznanės sukilimai, Berlyno, Vengrijos sukilimai, vyksta sovietinio kuro kaitaliojimai, Chruščiovo šuoliai į tą ar kitą pusę, Maskvoje pradėtas kelti valdžios autoritetas, pagaliau, 1958 m. atsiranda didysis Maskvos varžovas — Raudonoji Kinija, neapykantos reiškiniai, Maskvos autoriteto smulkinimas. Kokius stebime padarinius? Maskva pareiškia einanti į nuolaidas, o kai kurių Rytų bloko kraštų tarpe (Rumunijoje) matoma tendencija siekti daugiau savarankiškumo. Tiesa, tuose kraštuose kontrolė ir toliau lieka komunistų rankose, tačiau tie kraštai už savo gaminius jau gauna geresnes kainas (atselt, jie mažiau išnaudojami), jiems teikiama daugiau laisvės vykdoma prekyba su Vakarais (čia klausimas, kokios apimtys...), jau atpalaiduojama sovietų kontrolė satelitų policijai bei kariuomenei, paaugstinamas Stalino persekdotas maršalas Rokosovskis. Jei Stalino laikais Rytų kraštų tarpe (išskyrus Albaniją), nebuvo įmanoma kritikuoti Sovietų Są-

VIRŠUJE: Bendrojo Amerikos Pabaltiečių Komiteto delegacija audiencijoje pas Valstybės Sekretorių Dean Rusk, iš kairės: B. Albats — Latvijos Sąjungos Biuro Washingtono vedėjas, Alf. Berzinis — Latvijos Sąjungos vicepirmininkas, L. Šimutis — Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas, Valstybės Sekretorius Dean Rusk, prof. P. Lejinis — Latvijos Sąjungos pirmininkas, G. Buschman — estų atstovas, Heikki Leesment — Estų Tautinio Komiteto pirmininkas ir A. Rudis — Amerikos Lietuvių Tarybos vicepirmininkas. Audiencija įvyko š. m. birželio 23 d. Valstybės Departamente, Washingtone.

junga, vėliau tai, nors ir nežymiai — leista. Daugiau plečiamas, šalia ūkio, ir turizmas su Vakarų kraštais.

O koks vaizdas politikos srityje? Prof. Grottian nuomone, politinėje srityje nėra pokyčių. Jei, pavz., rumunų politikai lankėsi Paryžiuje ir kitur, tatal reikškė ne rimtą suartėjimo tendenciją su Vakarais, bet reikalą gyvinti prekybos ryšius. Ir toliau to bloko narių tarpe stebime aiškiai vieningą liniją su Maskva ir ypač kai kuriose srityse, kaip ginklavimosi ar nusiginklavimosi svarstymuose, kovoje prieš Fed, Vokietiją ar kampanijoje prieš JAV-bes.

Ar yra kokie pokyčiai tų Rytų bloko kraštų viduje? Taip, ūkio srityje pastebima didesnė pažanga negu Stalino laikmečiu, daugiau leidžiama privatinės nuosavybės (čia išimtis — Lenkija, kur ūkio politika silpnėnė kaip kitur), jau pastebimi kiek žmoniškesni metodai. Tačiau... komunistų partija ir toliau lieka stambiuoju darbdaviu ir šiuo atžvilgiu niekas nepasikeitė, Kultūros sritis? Tiesa, Lenkijoje rašytojai turėjo ir iš dalies dar ir dabar tebeturi daugiau laisvės, kaip kituose bloko kraštuose. Buvo būdingas jų ir kitų pernyktis protesto raštas prieš cenzūrą. Iš kitos pusės, toje pačioje Lenkijoje buvo sustiprintas valstybės saugumo valdymas, įsigalėjo stiprioji ranka, prasidėjo įvairūs suvaržymai intelektualams.

Klysta tas, kas mano, kad satelitų tarpe sustiprėjo tendencijos išstoti iš bloko, ūkinės liberalizacijos dar nėra, pasikeitę

(Nukelta į 2 psl.)

Nauja tautos iniciatyva...

AR YRA KOKIE PASIKEITIMAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

tik metodai -- jie priimami iš Vakarų, bet tik socialistinės sistemos naudai. Toliau lieka komunistinių partijų dominavimas, neatsisakoma nuo marksizmo, satelitai lieka satelitais -- tai liečia ir Lenkiją, kurioje Seime tematome silpną katalikų grupelę. Neįmanoma, kad kuris nors iš Rytų bloko kraštų bandytų atsipalaiduoti nuo sąty su Maskva ir tol, kol tuose kraštuose, kaip Lenkijoje ar Vengrijoje, tebėra Sovietų Sąjungos kariniai daliniai. Tariau, kad kraštų komunistų partijos laimėtų populiarumą, jei įvyktų atsipalaidavimas nuo Maskvos. Tačiau Lenkijos ir Vengrijos pavyzdžiai liudija, kaip tokiais atvejais Maskva reaguoja... Pagaliau, kai kurie satelitiniai valdai, kad ir Gomulka, yra kaip tik didieji integracijos su Sovietų Sąjunga šalininkai. Net ir tikio srityje.

Po prof. Grottian paskaitos Vak. Berlyno Europos Rūmuose (dalyvavo ir septyni lietuviai) buvo diskusijos. Grottianui pastebėjus, kad partiniuose sostuo-

se nepaprastai ilgai išsilauko Ulbrichtas, jau miręs Dej ir albanų Hodža, dr. A. Gerutis pridūrė, kad čia tenka priminti ir sovietų užimtą Lietuvą pavyzdį -- Sniečkus su Paleckiu taip pat rekordininkai... Dr. P. Karvelio nuomone, Vakarai nesupranta, kad komunizmas nėra esmėje pasikeitęs. Negalima kalbėti apie jokią atlydį. Juk Pabaltijo kraštuose sovietinis režimas dar pastrėjęs, ten vykdoma rusifikacija -- dar rafinuotesnė kaip ankščiau, jaunimas viliojamas darbams į Sovietijos gilumą. Taigi, pagal Karvelį, padėtis tokia pati, kaip prieš 25 metus... Pabaltiečiai apgailėstauja, kad Vakarai neišdrįsta atvirai palieti visus šiuos klausimus. Neryžtingumas, tai juk didžiausias pavojus! Čia referentas prof. Grottian pridūrė, kad vis dėlto esama ir optimizmo keliausių reiškinų -- pakanka pažvelgti į JAV laikyseną (Vietnamas, Dominikon respublika) ar į skilimą pačiame Rytų bloke, į Maskvos konfliktą su raudonąja Kinija. Tai teikia vilčių ateičiai.

Kas nauja
Pasaulyje

• Pasikeitimai Vengrijos vyriausybėje nereiškia kokių nors pakitimų to krašto vidaus ar užsienio politikoje. Premjeras Kadaras lieka partijos bosu ir iš premjero posto pasitraukė, "kad galėtų pilną laiką pašvesti partijos reikalams". Vyriausybei pakeitimas rišamas su Sov. S-gos duotu pavyzdžiu atskirti administracijos vadovybę nuo partijos vadovybės.

• Po viceprez. Humphrey ir JAV astronautų vizito Paryžiu, gen. de Gaulle žymiai sušvelnėjo (bent savo kalbose) JAV atžvilgiu. Prancūzų vyriausybės sluoksniai pastebėjo, kad generolo sukeltos antiamerikietiškos nuotaikos pra-

dėjo atsiliepti į Prancūzijos ūkinius reikalus. Atsakydamas į vieno JAV kongresmano laišką, de Gaulle pažymėjo: "Negalvo kit, kad aš ar prancūzų tauta nemėgsta amerikiečių. Tik, kad galite laimėti karą Vietnamu".

• Knygoje "The Ugly Russian" autorius Victor Lasky patiekia kruopščiai surinktus duomenis apie Sov. S-gos nepasisekimus su jų "pagalbos užsieniui" programa.

Keli būdingi pavyzdžiai, privertę ir rusus apsigalvoti dėl jų programos tikslingumo: Guinejoje, ant aukšto kalno, buvo pastatyta galinga radijo stotis. Transliacijų perdavimas buvo trugdomas tame kalne esančių metalų magnetizmo.

Burmoje rusai pastatė ligoninę su tuberkulozės skyriumi -- pelkyne. Moderniško turistų viešbučio keltuvai ir šaldytuvai reikėjo pakeisti amerikiečių, rusiškiems neparodžius noro veikti.

Afganistane pastatyta didžiulė duonos kepykla juosta tokia duonai kepti, kurios nenori valgyti prie jos neįpratę afganai.

• Nikolai Podgorny, kompartijos sekretorius, šiuo metu nebepriima interesantų "dėl susilpnėjusios sveikatos". Podgorny, savo laiku laikytas svarbiausiu konkurentu Brežnevui, galįs netekti vietos politbiure dėl nesutarimų su Brežnevu. Svarbiausiu nesutarimo objektu -- karinio biudžeto reikalai.

RINKĖJAI PRIEŠ IŠRINKTĄJĮ

PAULIUS ŽIČKUS

Prieš paskutiniuosius prezidento rinkimus Amerikoje, buvo susidaręs net specialus intelektualų -- universitetų profesorių ir mokslininkų komitetas už L. B. Johnsono išrinkimą prezidentu. Ir iš tikrųjų, Johnsonas laimėjo rinkimus su nepaprasta balsų dauguma. Bet pasirodė, kad medaus mėnuo tarp išrinkto prezidento ir tos aktyvios intelektualų dalies tęsėsi neilgai. Tie aktyvūs intelektualai, kurie priklausė ar gal tik mėgsta raudoną spalvą, bijodami Goldwaterio aiškios antikomunistinės linijos, aiškiai pasisakė už Johnsoną, kuris atrodė jiems buvo priimtinas.

Johnsonas yra senas ir prityręs politikas ir gerai pažįsta amerikiečių nuotakas ir psichologiją. Jis jas ir išnaudojo savo rinkiminėje kalbose. O išrinkus, užsienio politikos lauke, ypatingai liečiant raudonuosius, jis daro maždaug taip, kaip Goldwateris kalbėjo. Arba dar geriau pasakius, daro taip, kaip kiekvienas galvoiantis prezidentas turėtų daryti. Iš šalies žiūrint, kartais gali atrodyti, kad prezidentas savo tame darbe neištesa iki galo. Dominikų Respublikoj iškelė maršus, bet reikalo greit neužbaigė. Bombarduoja šiaurės Vietnamą, bet sako, kad jų sostinės nelies. Taigi, atrodo, kad pradėdama gerai, bet nežinoma kas toliau daryti. Tačiau ir šiuo atveju mes galime klysti, nes nežinome daugybės užkulisių reikalių, kurie gal verčia prezidentą taip, o ne kitaip elgtis.

Šis griežtesnis pasisukimas prieš raudonuosius ir apgadino arba sutrumpino medaus mėnesio dienas tarp prezidento ir tų inte-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

PIRMAS SKAMBUTIS (telefoninis), po poros savaitžių "pas raudonodžius indėnus ir juodakales meškas", atsakmėjo klausimais: -- Ar matel, kaip esi vanojamas? Ar reikėjo liesti tą, iš esmės gerą, jaunimo žygį?

Mačiau, kad nereikėjo nei kumsčio: nuo kaukštelėjimo vienu krumpiliu atsiliepė net kelerios žirklės. Apie keturių knygos puslapių dydžio užrašai susilaukė "recenzijų" ir reakcijų kone tiek pat, kaip beveik keturių šimtų puslapių S. Ylos knyga... Tas iš esmės gerasis jaunimo žygis Washingtono susilaukė antra tiek apologijų ir pagyrimų, negu jų buvo prieš žvilgtelėjimą į "antrąjį to medalio šoną".

"Vanojimas" -- mažžiausia bėda. Yra jautrių mimozų, kurių, ant mūsų enciklopedijos, "palietaus vieną lapelį visi likusieji susiglaudžia". Atseit, jei redaktorius įdeda bendradarbio nuomonę įgeliantį laišką, tasai liausosi ar graso liautis rašęs. Bet, anot "peklinio" Gustaičio, bent šiuo atžvilgiu "aš ne toks kaip kiti": manau, kad redaktorius gali skelbti oponentų žinomą, ir pritarėjų, jei tokių atsirastų... laiškų tiek, kiek tik vieta leidžia, ir tokių, kokių tik baudžiamasis kodeksas neleidžia. Tebebučiu Dirva tik monologų rinkinys!

Dialogai dažniausia įdomesni už monologus. Netgi ir tada, kai nesisaugo to, kas irgi vadinama D raide prasidedančių vardu, toj pačio mūsų enciklopedijoje apibūdintu: "... stengimasis pergalę laimėti argumentais, veikiančiais masės jausmus... iškreipimas priešininko minties (prikliant tai ir griauant tai, ko pats priešininkas nėra teigęs) ir leidimasis į pašalinis klausimus (nuo pagrindinio klausimo dėmesį nukreipiant į tokius dalykus, kurie su juo neturi sąryšio)".

Atsiliepusių žirklių polifonijoj yra garsų, apie kuriuos vėl maga šį tą užrašyti.

Kol esi pakankamai blaivas, niekad neklausk "ar tik nemana, kad aš girtas", nes pažadinsi įtarimą, ar tik nebūsi iš tikrųjų daugiau įtraukęs. Dėl visiškai panašios priežasties, rizikinga klausiti ir "ar aš kvailas". Dar rizikingiau į tokią dviprasmišką padėtį statyti kitus, viešai klausiant "ar mes (t. y., visa veikloji lietuvija) kvaili". Toks posūkis diskusijose tėra "stengimasis pergalę laimėti argumentais, veikiančiais masės jausmus", šiuo atveju pasipiktinimo jausmus, kuriuos sukurstyti kėsina patys klausėjai. "Kibicierių" prie kortų ar politikos, žinoma, gali pasitaikyti ir kvailių, bet dažniausia jie visai normalaus ar net ir labai aštraus proto. Tik jų padėtis nedėkinga reikšti nei gudrumui, nei kvailumui. Kalbant daugiskaitoj, mes iš tiesų esam nedėkingoj padėty. Bet kur gi čia pagrindas įsižeisti ir tą nepagrįstą įsižeidimą dar reikšti tokiu tikrai negudriu klausimu "ar mes kvaili?"

lektualių. Dabar tie patys rėmėjai intelektualai remia ką kitą, jie organizuoja ir remia demonstracijas prieš savo prezidento vedamą antikomunistinę politiką. Jie rašo spaudoj, kalba per radijo ir televiziją. Kai prezidento patarėjas George Bundy neprisiistatė pas juos pagal jų kvietimą, jis buvo smarkiai užpultas, nors tuo laiku jis visai nebuvo Amerikoje, o buvo prezidento pasiustas su misija į Dominikų Respubliką. Pats Bundy irgi yra intelektualas ir buvęs Harvardo dekanas.

Birželio 21 d. televizija davė specialią programą, kurioje buvo nagrinėjama dabartinė Amerikos politikos laikysena prieš raudonuosius, kaip Vietnamu, taip ir Dominikų Respublikoj. Prezidento politiką gynė patarėjas Bundy su dviem profesoriais, o puolė profesorius Morgenthau su kitais dviem profesoriais. Šiose diskusijose Bundy su savo kolegomis stovėjo už žmogaus teises ir laisvę visame pasaulyje, už laisvą tautų apsisprendimą be komunistinės prievartos. Gi Morgenthau su savo kolegomis -- už palikimą laisvų rankų raudoniesiems žudikams.

Bundy ir jo kolegos, prieš eilę metų paties Morgenthau rašytais straipsniais įrodė, kad jis klydo tada dėl Japonijos, dėl Europos ir Marshallo plano, dėl Laos ir kitur. Po šių citatų Morgenthau buvo priverstas prisipažinti klydęs taip rašydamas. Tačiau tvirtino, kad ši kartą jis būsiąs teisus. Be to, kiek pakeitė ir savo kartotą laikyseną. Dabar jis sakė, kad reikia "garbingai" pasitraukti iš Vietnamo.

Būdinga, kad amerikiečių snauda cituoja daugiau Morgenthau, o ne Bundy.

Amerikos užsienio politikos vairuotojams sunku veikti ir kovoti su nematomu priešu, kuris knisiasi po Amerikos pamatais ir yra baiesnis už tą, su kuriuo kovojo ginklu. O ambicingi žmonės, kaip Kennedžiai, tuos dalykus panaudoja būsimiems rinkimams, tuo pačiu užpildami vandens ant kai kuriu malūnų. Robertas Kennedy, kuris taiko į prezidento kėdę, irgi išėjo viešai prieš Johnsoną, kritikuodamas jo užsienio politiką.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupytiui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Stroh's brings
you baseball
on TV. Now
Stroh's brings
you the
new major
league 8-pack.

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Ekstra Stroh's už ekstra kėlinį.

Dešimtas kėlinys -- ar dvidešimtas, esate parengtyje turėdamas keletą Aukštosios Lygos Stroh's pakuotę iš 8. 8 greit vėsiną patogios bonkutės išskirtino liepsnoje daryto skonio. Stroh's yra vienintelis alus, darytas Amerikoje tradiciniu Senojo Pasaulio būdu, kad išgauti geresnį skonį iš vi-

sų priedų, dedamų į alų. Sporto rungtynėms, pobūviams -- ar tik paprastai geram skoniui patogiose Aukštosios Lygos 8 bonkų dėžutėse. Stebėkite Aukštosios Lygos beisbolo pirmenybes kiekvieną šeštadienį 5 kanale. Pirmenybes patiekia Stroh's alus.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July
and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.
Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.
Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:
Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikinas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

VASAROS METAS — ATOSTOGŲ METAS

Kas turi laiko, sveikatos ir pakankamai pinigų, tie šiame krašte atostogauja per ištisus metus. Galėdami pasirinkti vienam ar kitam metų laikui tinkamiausius kraštus, jie paprastai nemaža laiko skiria kelionėms pasauliui pažinti, savo akiračiui praplėsti, atsigalvinti ir pailsėti. Šiandien gal niekas kitas tiek negalvina, kaip keliavimas moderniomis ir patogiomis susisiekimo priemonėmis, naudojantis visais šiandien prabangiam turistui pasiekiamais patogumais ir malonumais.

Tačiau tokių laimingųjų nėra taip jau labai daug. Plačiosios masės, į kurias galime įskaičiuoti ir didžiąją mūsų skaitytojų dalį, atostogas leidžia daug kukliau ir atsargiau. Ne vienas gerokai skaitosis su turimais ištekiais, kurie ištisų metų būvyje nelengvai buvo uždirbti, o atostogų metu, ypač ne pagal savo išgales užsimojus, kaip ne vienas amerikietis daro, po atostogų atsiliepia vėl per penkis-dešimt savaičių. Tais sumetimais daugumas mūsų, jeigu tik gali, stengiasi savo atostogas imti ir naudoti daugiausia vidurvasaryje. Užtat sakoma, kad vasaros metas — atostogų metas.

Tiesioginis atostogų tikslas yra pailsėti po įtempto metų darbo, kad pailsėjus, atsigalvintus ir sustiprėjus, panašūs ateinančiai lengviau praeitų. Paprastai yra gyvenime, kad įvairūs žmonės to paties tikslo siekia įvairiai. Taip pat yra ir čia. Vienas atsigalvina tuo metu, kada neįsivaizduoja rūpesčio dėl nespėtų atlikti kasdienių darbų. Tasai pasilieka atostogauti namuose ir susitvarko tuos būtinuosius būgamuosius reikalus, kuriems netenka nei laiko nei pajėgų atlikti kitu metu. Kiti nori bent porai savaičių atitrūkti nuo kasdieninės aplinkumos, leidžiasi kelionėn, aplanko toliau gyvenančius gimini-

nes ir artimuosius, kartais pasiekia ir tolimesnius kraštus. Dar kiti patraukia į specialias vasarvietes, ar tai į kalnus, ar prie vandens, ir po keletos savaičių grįžta namo tartum naujai atgimę.

Prieš imantis atlikti ką nors nekasdieniška, paprastai apgalvojama ir iš anksto susiplanuojama, kad tasai užsimojimas būtų kaip galint lengvesnis ir naudingesnis. Eilės metų patirtis rodo, kad nėra reikalo kartoti ir priminti eilinių pasiruošimo smulkmenų. Tačiau tebūna leista čia priminti vienas kitas dalykas, išsidėmėtiną ateinančių atostogų progą.

Juo toliau, tuo daugiau pastebime, kad šią dieną mūsų šiandien pasaulyje daugiausia nukentė tarpusavio ryšių tamprumas. Dideli atstumai, nuolatinis skubėjimas, pagaliau pamečiui vis jūn-tama amžiaus našta veikia visus, tuo pačiu ir mus pačius. Pamažu nyksta laisvų naudojimas, sumažėja net šventinių sveikinimų pasikeitimas, tasai lengviausias bendravimo būdas. Ar ateinančios atostogos nebūtų naudingos tiems nuolatos trūkstantiems ryšiams naujai atgaivinti? Ar įvairių įvairiausių jaunimo stovyklos, ruošiamos vasaros metu, nėra pats gerasis vaistas mūsų jaunimui gydyti nuo siela ir kūno pasinėrimo į mums svetimą aplinkumą? Tępabendraujame bent kelias savaites mūsų jaunėji Lietuviškoje stovykloje dvasioje su šimtais kitų į juos panašių lietuvių. Teįsiga naujų draugų. Tęparsiveža daugiau adresų. Tesusirašinėja su jais Lietuviškai. Klek jie patys neįstengs, tepadeda jiems vyresnieji. Svarbu, kad kuo daugiau bendrautų ir susižinotų — lengvės šeimoms rūpestis ir liuanistinės mokyklos darbas.

Vyresniesiems ir nereikėtų vengti Lietuviškos aplinkumos, kurią lengviausiai surasime lie-

Connecticut Gubernatorius John Dempsey priima pabaltiečių delegaciją saryšyje su protesto sąskrydžiu Hartforde birželio 20 dieną. Ta proga gubernatorius paskelbė proklamaciją. Iš kairės: Zigmas Strazdas -- Vykdomojo Komiteto vice-pirmininkas, Algimantas Dragunevičius -- vice-pirmininkas informacijos reikalams, J. Apinis -- latvių atstovas, gubernatorius Dempsey, dr. Petras Vileišis -- komiteto pirmininkas ir A. Hinnov -- estų atstovas.

tuvių laikomose vasarvietėse. Jų skaičius ir pasirinkimas kasmet didėja, negalime skystis. Ne kur nors nuošaliose lūšnose, bet šiose vasarvietėse susitiksime savo artimuosius, su kuriais gal keliolika metų nesimatėme ir nesusižinojome. Mums atrodo, kad jie pasikeitę, jiems -- kad mes nebe tie. Iš tikrųjų, abiejų bus tiesa. Po poros savaičių grįšime namo pasikeitę, bet tik jau į gerąją pusę.

Jeigu jau kelionė suplanuota taip, kad nenumatyta ilgėliau apsisistoti kurioje vienoje vietoje, kodėl nesusukti iš kelio ir žodį kitą nesumesti su pažįstamu, o kartais ir labai geru draugu, dabar gyvenančiu pravažiuojamoje vietovėje. Gal tavo apsilankymas jį paguos, o gal įsiai savo rūpestingų įsigerimutave įtikins, jog tasai trumpas susitikimas ir tau buvo naudingas.

Jeigu gi jau tavo atostogų kelionė vingiuotų svetimosios žemės vieškeliais, kuriuose nepamatytumei Lietuviško veido, ar nevertėtų ją vesti taip, kad grįžtumei kaip galint daugiau visais atžvilgiais įdomių vietų pamatęs ir iš jų pasimokęs. O šiame krašte tokių vietų irgi netrūksta.

Baigiant praktiškas patarimas. Atostogon leisdamasis su savim imsis visa, kas reikalinga. Ko nepasimisi, galėsi kitur įsigyti. Tačiau nepamiršk pasiimti su savimi vieno dalyko, kurio ne visur gausi -- tai Lietuviškos knygos. Jeigu per metus nebuvo jai laiko, gal jo atsiras atostogų metu. (Ins)

AR NE PERDIDELIS UŽSIMOJIMAS

Lietuvių Už Nepriklausomybę Laikinasai vykdomasis Komitetas, kurį sudaro: Antanas Mažeika, Algirdas Budreckis, Antanas Sniečkus ir Romas Kezys, sukvietė New Yorko lietuviškų organizacijų atstovų susirinkimą. Susirinkimas įvyko birželio 25 d., 8 val. vak., Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Dalyvavo 34 organizacijų atstovai ir keletas pavienių. Dalyvių tarpe buvo Lietuvos gen. konsulas Vyt. Stašinskas, iš VLIKo, LLK-to, NYLT-bos, keletas dvasiškių ir visoms lietuvių grupėms priklausančių, daugiausia vyresnio amžiaus žmonių, viso apie 50-60 asmenų.

Susirinkimą atidarydami rengėjai pasiūlė, kad pirminkautų Romas Kezys, Antanas Ošlapas, Stasys Lušys ir pora panelių sekretoriauti. Visi keturi rengėjai ir Alg. Gureckas pasidalinę temomis padarė pranešimus apie tai, kas jau yra padaryta ir dar ką ir kaip būtų reikalinga daryti, kad numatytas žygis lapkričio 13 d. gerai pavyktų.

Iš pranešimų paaiškėjo, kad jau yra sutarta su Madison Square Gardens, New

Yorke patalpų išnuomavimui lapkričio 13 d. už \$14,000.00. Nupirkti pilną puslapį New York Times ir vėliau pusę puslapio sumokant \$6,000.00 ir dar dėl visų kitų reikalų \$5,000.00 ir kad bus reikalinga 15-20,000 lietuvių priimti rezoliuciją laisvojo pasaulio lietuvių vardu, reikalaujančią Lietuvos klausimo iškelimo Jungtinėse Tautose ir t.t.

Po tokių pranešimų atrodė, kad planas sunkiai įvykdomas, brangiai kainuotų ir nepraktiškas, o iki lapkričio 13 d. gal bus ir žymiai pavėluotas, nes jau dabar Washingtono ir Jungtinių Tautų Organizacijoje vyksta pasikeitimai Pabaltijos valstybių naudai. Apie tai pirmas pasisakė Jurgis Kiaunė, patardamas visą

reikalą patikrinti ir pasitarti su turinčiais daugiau praktiško patyrimo, kviešti į Komitetą latvius ir estus, nes čia reikalas yra visų trijų Pabaltijos valstybių. Prel. Jonas Balkūnas nurodė, kad Komiteto pasirinktas vardas nėra patrauklus.

Dėl siūlomų programos pasisakė: J. Šlepetys, V. Rastenis, B. Bieliukas, St. Lušys, Alg. Gureckas, Vaclovas Alksninis, St. Dzugas, Ant. Diržys ir kiti. Po trumpų pasisakymų ir diskusijų buvo perskaityti rezoliucijų projektai. Vykdomojo Komiteto reikalu keturi esamieji užgirti ir susirinkimas pasiūlė du kandidatus, iš kurių 4 pasirinkti dar vieną — Alg. Gurecką arba Peter C. Wytenus.

Susirinkimas pareiškė keletą pageidavimų: a) kviešti estus ir latvius, b) lapkričio 13 d. yra šeštadienis ir Jungtinės Tautos bus uždarytos, todėl eisena prie Jungtinių Tautų atpuola, c) mokėtis už patalpas \$14,000.00 ir New York Times \$6,000.00 už skelbimą yra brangus, reikalingas atsargumas, d) sutraukti 15-20,000 dalyvių bus sunkus darbas, o ypač iš toliau vykstantiems brangiai kainuos ir e) reikalinga atsiminti, kad iki lapkričio 13 d. jau yra per trumpas laikas tokiam dideliui darbui, o be to visos didesnės lietuvių kolonijos šiuo reikalu jau bus vienaip ar kitais savo pareigas atlikę jau dabar surengiant atitinkamus minėjimus, rezoliucijas ir protestus prieš 25 metų sovietinę okupaciją.

Susirinkimas, Komiteto žygį vertindamas, davė sutikimą daryti viską, kas bus reikalinga ir galima, nereikalaujant kito susirinkimo patikrinti kaip ir kas yra daroma. Reikia tikėtis, kad Komitetas gavęs, tokį patikėjimą, bus labai atsargus savo darbe. Geros sėkmės. A. S. Trečiokas

Skaityk ir platink
DIRVĄ

GERIAUSIAI PAILSĖTI PER ATOSTOGAS GARSIAJE
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir k. dekoratyvinių medžių parko. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Visa tai suteiks Jums tikrą poilsį ir sustiprins sveikatą, todėl visi maloniai kviečiami atvykti praleisti savo atostogas.

Vila AUDRONĖ jau atidaryta ir priima svečius vasarajimui. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ. Mrs. M. Jansonas, 87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655, telef. 428-8425.

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite

"69" MENO GALERIJA
VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ
ĮVAIRŲS KAILIAI

"SPARTA" atstovybė
RADIO, RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505

Sav. STASYS ORENTAS

2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

ST. CLAIR
SAVINGS

4 1/4 %

All savings deposited through

JULY 15th earn from JULY 1st

(CURRENT RATE)

Main Office: 813 EAST 185th STREET • 26000 LAKE SHORE BLVD.

6235 ST. CLAIR AVENUE • 25000 EUCLID AVENUE

6135 WILSON MILLS ROAD

NOW 5
LOCATIONS

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Juodžiausioji diena

Po Klaipėdos krašto atplėšimo, Lietuvą tiesiogiai paliečianti padėtis raida Europoje ėmė keistis. Jeigu dar ne žaibo greitumu, tai vis dėlto sparčiais žuoliais ir kiekvieną kartą mums pavojingyn.

Iš tikrųjų, mūsų valstybinės nepriklausomybės stūmos buvo apspręstos ir galo pradžia užsimėzgė ne vėliau, bet jau 1939-aisiais metais. Tų metų pavasarį Anglija ir Prancūzija Maskvoje užvedė puslaidus slapto derbą su Rusija sudaryti karinei sąjungai prieš Hitlerinę Vokietiją. Bolševikai tuojuo pastatė aiškia sąlyga: karinės sąjungos sudarymu jie domėsis tik tada, jeigu jiems būtų garantuotas laisvas karinių pajėgų praleidimas į vakarus per Lenkiją ir Pabaltijo valstybes. Anglams ir prancūzams su tokia sąlyga nesutikus, sovietai staiga ir be ceremonijų pasitarimus nutraukė. Tai buvo akivaizdus ženklas, kad Rusija karo (ir gal net ne karo) atveju ruošėsi grįžti į Lenkiją ir Pabaltiją.

Negavę savo užsimojimų palaikymo iš vakariečių, sovietai netrukus jį gavo iš... Hitlerinės Vokietijos. Tik sutuo skirtumu, kad čia reikėjo daryti nuolaidų ir sutikti su grobio pasidalinimu maždaug pusiau, Vokietijai galutinai pasirodė užimtą Dancigą ir lenkų "koridorių", jau pačiose karo išvakarėse (1939 m. rugpjūčio 23 d.) sekė garsusis Hitlerio ir Stalino "nepuolimo paktas", kurio tuo metu dar slaptoose prieduose buvo sutarta pasidalinti Lenkiją ir, be to, sovietų kontrolei atiduoti Suomiją, Estiją ir Latviją. Vienintelę išimtį Hitleris išsuderėjo Pabaltijje tik dėl Lietuvos: jos teritorija turėjo likti "neutralli", praktiškai perleistina Vokietijos įtakai.

Jei Pabaltijo valstybių ir Lenkijos pozicija per du dešimtmečius iš dalies galėjo remtis volkečių rusų interesų prieštaravimu, dabar ši padėtis, varžovams susitarus, iš pagrindų pasikeitė ir pasibaigė. Nuo to akimirksnio ant mūsų valstybės pakybo Dainoklo kardas ir tautos laisvė atsidūrė aštriausiam pavojui. Tik neatrodo, kad mes tai būtume iš karto įsisąmoninę ir giliai supratę...

☆

Žinoma, naujoji padėtis buvo, taip sakant, be išimties, jeigu neskaityti tuomet dar labai miglotos iluzijos ir savęs ramino, kad iškilusį karą laimės Vakarų sąjungininkai, sumušdami Hitlerio nacizmą, o vėliau ir Stalino bolševizmą.

Vokiečių karui su Lenkija prasidėjus ir tuojuo jos pusėje stojus Prancūzijai ir Anglijai, Lietuvos vyriausybė paskelbė savo visiška neutralumą, kas atrodė natūralu ir logiška, bet tai buvo tik beletristika. Tada nereiškė, kad mūsų neutralumą lygiu būdu respektuos plėšikų pakto partneriai, ypač Kremlius. Gi Berlynas mums įsakiai kėlė sugestijų, gundė ir galiausiai stebėjosi, kodėl Lietuva apsisprendė būti neutralli net Lenkijos atžvilgiu, kodėl ji nesiryžo pasinaudoti proga atsiimti savo okupuotą sostinę Vilnių, už kurią taip atkakliai teisiškai, moraliai ir diplomatiškai kovojo per du dešimtmečius.

Šie gundymai, be abejo, nereiškė jokio nacių prielankumo Lietuvai, nei buvo vokiečiams įdomūs kariniu atžvilgiu, nes jie buvo tikri patys bematant susidoroję su lenkais. Berlynui tik būtų buvę kiek maloniau, kad štai ir jų pusėje atsirado vienas sąjungininkas ir, svarbiausia, tuo jie galėjo užtikrinti tikėtis visiškai pašalinis sovietų įtaką Lietuvai. Neabejotina, kad Lietuvos įsijungimas į karą prieš Lenkiją tikslu atgauti savo okupuotą sostinę mūsų padėtį visam karo būviui būtų pakeitęs ir sovietų okupaciją atitolinęs dar ketveriems penkeriems metams. Greičiausia kiek kitokio pobūdžio būtų buvęs ir vėliau atėjus nacių okupacijos trimetis.

Lietuvių tautoje šis mūsų vyriausybės nusistatymas nesinaudoti proga savo teisėms ginti, tegu ir ypatingu būdu bei laiku, nebuvo priimtas visai vienodai ir vienbalsiškai. Tam tikra dalis mūsų visuomenės, ypač jaunomenės, o taipgi kariuomenėje ir politiniuose sluoksniuose reišė abejonių ir rodė nusivylimą, kodėl mes liekame pasyvi ir nesiryžtame įgyvendinti tai, ką laikome mūsų švenčiausia teise. Net Tautininkų Sąjungos generalinis sekretorius J. Statkus tuo metu Vairo žurnale paskelbė straipsnį (be parašo), kuriame švelniai kritikavo tokią vyriausybės poziciją, už ką žurnalas, ministrų pirmininko pavaduotojui K. Bizauskui įsistojant, buvo konfiskuotas ir jo leidimas, berods, trim savaitėm sustabdytas...

Ši neutralli Lietuvos laikysena Lenkijos atžvilgiu netrukus davė savo galutinius padarinius. 1939 m. rugsėjo 28 d., kai Lenkija buvo perblokuota, vokiečiams užėmus Varšuvą ir centrinę Lenkiją, gi bolševikams "išvadavus" gudiskąs ir ukrainietiškas provincijas rytuose, o taip pat užėmus ir Vilniaus kraštą, Reicho užsienio reikalų ministras von Ribbentropas dar kartą nuskri-

do Maskvon retuotai slaptuosius susitarimus. Jie buvo pakartotinai patvirtinti ir patikslinti. Ir šį kartą Lietuva buvo galutinai atiduota Rusijai, volkečiams tik dar pasilaikant neaiškias pretenzijas į tris apskričius Užnemunėje.

☆

Tų metų rudenį, spalio mėnesį, Maskva žaididama pradėjo ir pelių žaidimus Pabaltijoje.

Lietuvai, kaip lygiai ir kitoms valstybėms prie rytinio Baltijos pajūrio dabar buvo pasibaigusios visos galimybės toliau tęsti kovą nors šachmatinius lošimus. Klausimas atsistojo pats tragiškas, pats rimčiausias, nebeišsukamas ir nebepakeičiamas: pavieniui ir atskirai, ar mes ginsime savo tautų laisvę ir valstybines nepriklausomybes, ar pasiduosime sovietų "globai"? Ar "laikiniai" pasiduosdami, mes išlauksime geresnių laikų? Ar iš viso būtų mums prasme ginklu priešintis prieš aiškiai mus visus persveriančią Kremliaus karinę jėgą?

Beveik visi mes tuomet vengėme duoti aiškius atsakymus į šiuos be galo svarbius ir nepakartotinus reikšmės klausimus. Dargstėme juos švelniais žodžiais, maišėme juos su iliuzijomis, skiedėme viltimis ar net trafaretiškiausiais tuščiais žodžiais, kaip, pavz., kad "daugiau neatiduosime nė vienos pėdos savo žemės". Betgi atsakymus davė mūsų laikysena, mūsų gyvenimas ir šiaip pat įvykių eiga.

Pažvelkime keliais žodžiais tų įvykių kroniką: -- Kremlius pirmutinę išsišaukė mažiausią Pabaltijo valstybę, Estiją, "pasidlydamas" pasirašyti "tarpusavinės pagalbos" sutartį ir pas save įkurdinti karines sovietų įgulas. Estija 1939 m. rugsėjo 28 d. sutiko.

Antra Maskvon iššauktoji buvo Latvija, ji gavo tuos pačius "pasidlymus" ir juos 1939 m. spalio 5 d. pasirašė.

Po kelių dienų trečioji viešnia jau buvo Lietuva. Karinių įgulų kiekio reikalavimai jai buvo didesni, ji kiek atkakliau spyrėsi ir ilgiau derėjosi, gavo dovanų Vilnių, bet ir Lietuva sutartį 1939 m. spalio 10 d. pasirašė. Galiausiai buvo iššaukta ketvirtoji ir stambiausia Pabaltijo valstybė, Suomija, kuriai buvo pasiūlyta ta pati karinė "pagalba" ir dalies teritorijos atsižadėjimas. Suomija nesutiko ir netrukus prasidėjo per tris mėnesius trukęs karas, kurio metu suomių tauta parodė didvyrišką ryžtingumą, suklėdė jai viso laisvojo pa-

saulio pagarbą ir moralines simpatijas. Suomija nebuvo okupuota, bet negavusi apčiuopiama stambios paramos iš niekur, buvo priversta sutikti su įgulomis ir neteko sovietų reikalautų teritorijų.

Tokiu būdu raudonieji caristai 1940 metų pradžioje tvirtai atsistojo visame rytiniame Baltijos pajūryje.

☆

Lietuvos atvejį šioje kronikoje buvo truputį skirtingas nuo Latvijos ir Estijos, truputį sudėtingesnis ir mums dramatiškesnis.

Ne tik vienas šių eilučių autorius jau anuomet buvo nuomonės, kad mes padarėme stambią klaidą nesiryždami iš grįžtančios Lenkijos patys atsiimti savo sostinę Vilnių, bet laukėme, kol jį mums padovanotų Rusija. Psichologiškai tai buvo liūdnas ir labai kartus įvykis mūsų dvasiai, o Rusijos rankoje patogi žaidimo korta. Nuodingoji sovietinio imperializmo piliulė galėjo būti mums pateikta, ją sentimentalai aptepus pasaldintu šokoladu. Todėl mes nepajutome jos tikrojo kartumo, lengviau sutikome ją nuryti, stambių sovietų kariuo-

menės įgulų įsileidimas mūsų kraštan neatrodė toks tragiškas, o daugelis net nuoširdžiausiai džiaugėmės, kad štai pagaliau atgavome savo išsvajotą Jeruzalę -- Vilnių. "Vilnius mūsų, o mes rusų", -- ėmė dainuoti tie, kuriems ir tomis dienomis dar nestigo humoro.

Kritiškai vertinant visų Pabaltijo valstybių reikalus anoje kronikoje, išdilybanalus klausimas: tai kas gi reikėjo daryti?

Be abejo, ir šiandien atsakymai nebūtų vienodi, bet laiko perspektyvoje visiems jautengesni. Šiandien dažnas jau sutikume, kad viena iš svarbiausių priežasčių, palengvinusi mūsų kraštų sovietizaciją, buvo visų keturių Pabaltijo valstybių nesolidarumas, užsidarymas ambicingo tautinio atskirumo klate ir šimmetinių istorijos patyrimų nedovanotinas užmiršimas.

Jeigu anksčiau nesupratome, nesugebėjome ir nenorėjome suglaudinti rusiško iš carizmo išsilaisvinusio mūsų tautų liūdną federaliniais ryšiais, tai bent II Pasaulinio Karo išvakarėse turėjome paskubėti įgyvendinti realią politinę ir karinę sąjungą. Rusai būtų bandę ją išardyti ir, be abejo, mus viršydinti paskirai,

bet į kiekvieną ir bet kuriam sąjungos nariui padarytą sovietų "tarpusavinės pagalbos" ir įgulų įsileidimo pasidlymą ar reikalavimą visų mūsų atsakymas tuo pačiu laiku turėjo būti vienodas, -- toks kaip suomių.

Agresinis sovietų karas būtų visvien kilęs, bet sovietams jis būtų buvęs daug sunkesnis, negu prieš vieną Suomiją, daug keblesnis, žymiai nemalonesnis ir triukšmingesnis tarptautinėje opinijoje. Jeigu karas, kaip ir suomiams, būtų pasibaigęs mūsų nusileidimu, jis būtų daug giliau visame pasaulyje parodęs mūsų subrendimą, mūsų tvirtą valią būti nepriklausomais ir tikėjimą mūsų ryžtingumu bei nusipelnijimu likti laisvais. Žmonių gyvybės aukų ir kitokių nuostolių jis kiekvienam atveju kažin ar būtų turėjęs daugiau, negu jų vėliau buvo per sovietines okupacijas.

1939 m. spalio 10 diena, nežinant Vilniaus atgavimo džiaugsmo, buvo juodžiausioji diena nepriklausomos Lietuvos istorijoje. Sutikimas be pasipriešinimo priimti Sovietų Rusijos reikalavimus buvo tikroji galo pradžia mūsų laisvei.

DIRVOS PRENUMERATORIAMS PUIKI PROGA ĮSIGYTI AR PADOVANOTI LIETUVIŠKĄ KNYGĄ

TIK TRUMPAM LAIKOTARPIUI Vilties leidykla suteikia progą Dirvos prenumeratoriams papigintai įsigyti šiuos rašytojų leidinius:

Vinco Ramono — DAILININKAS RAUBA — novelės — pardavimo kaina \$3.00
Alės Rūtos — KELIAS Į KAIRĘ — premijuotas romanas\$3.00
R. Spalio — ALMA MATER — romanas\$5.00
B. Armonienės — PALIK AŠARAS MASKVOJE — atsiminimai iš Sibiro \$3.00

VISAS 4 KNYGAS PERKANT AR UŽSAKANT IŠ KARTO, MOKATE TIK 10 DOLERIŲ!

Įsidėmėkite, ta nuolaida naudojasi tik Dirvos prenumeratoriai, perką ar užsisaką nuorodytas knygas per Dirvą. Be to, toji nepaprastai didelė nuolaida veiks tik labai ribotą laiką.

Patartina paskubėti ir išvardintąsias knygas skubiai įsigyti ar užsisakyti paštu, siunčiant čekį ar pašto perlaidą DIRVAI, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Ta proga per Dirvą patariame paskubėti įsigyti:

A. Merkelio — ANTANAS SMETONA — monografija — kaina\$12.50
LAISVOS KOVŲ DAINOS\$ 5.00
B. Armonienės — LEAVE YOUR TEARS IN MOSCOW (angl. laida) \$ 3.95
K. Almėno — UPĖ Į RYTUS, UPĖ Į ŠIAURĘ (2 d. romanas) tomas po \$ 3.00
A. Mackaus — CHAPEL B — poezija\$ 3.00
J. Mikuckis — DERLIAUS VAINIKAS — poezija\$ 4.00
B. Railos — IŠ PASKENDUSIO PASAULIO\$ 5.00
B. Railos — TAMSIAUSIA PRIEŠ AUSRĄ\$ 5.00

Visa eilė kitų lietuviškų knygų. Teiraukitės!

AURELIJA BALASAITIENĖ

KELIONĖ Į NIEKUR

Novelė

(15)

— Bet, dėde, kokią staigmeną padarytume Brazilijai, kurie taip pat, kaip ir jūs, pasiilgę naujienų iš "pasaulio". Ir dar kas! — Ogi Steponas Gailius!

— Aš manau, kad tą reikalą galėsime vėliau aptarti. Tuo tarpu kviečiu vakarienės: ir kūniui reikia peno. Jaučiuosi labai išalkęs, nes po pietų geroką skaičių kilometrų suvaikšiojau, net kojas gelia.

Valgome tylėdami. Atrodo, kad Vytautą mano staugus pasikeitimas į Gailių varžo, bet klebonui aš vis dar palikau tik malonus, netikėtas vasaros svečias, kurio vardas nesvarbu.

Po vakarienos Vytautas atsiprašęs vėl iškeliavo į miestelį, prieš tai pažadėjęs dėdei apie mano buvimą nieko nepasakoti. Klebono kviečiamas, drauge su juo einu į darbo kambarį. Apsupti vakaro prieblandos, paskendę kvapiuose "Stamboli" dūmuose, abu tylime. Erika, kurios nebėra, arti manęs... O moteris, kurios vardo vis nenoriu išarti, tolsta tolimame prisiminimų pasaulyje.

Savo dideliui nustebimui, jaučiu praradęs mano taip stipriai persekiojusį baimės jausmą. Noriu pradėti neišvengiamą pokalbį.

— Dar kartą leiskite padėkoti jums, kunige klebone, už jūsų vaišingumą. Turėčiau mažytį prašymą. Kadangi jau žinote, kas esu, tai norėčiau kur nors įsitaisyti šventoriaus kamputyje ir bandyti vienu kitu šiku praturtinti savo bloknatą. Iš šventoriaus žiūrint į slėnį nuostabi panorama. Bandyčiau net ką nors drobėje, nors nesu pei-

zaistas.

— Koks gali būti klausimas, pone Steponai. Aš iš viso stebiuosi, kad tamsta taip ilgai iškentėte nepaėmęs paletės į ranką.

Aš stebiuosi, kad manyje kyla noras tapyti. Sugniaužiu pirštus. Ar dar tebėra juose ta nuostabi magiška jėga, kurios vedamas kopiau į meninio pasaulio aukštumas?

— Turiu įspėti, klebone, kad jokio šedevro nesitiekite, nes mano kritis — portretai, o portretų aš čia netapysiu. Gal ir niekada... Gyvoji gamta niekada man nebuvo modeliu nuo pat pirmųjų Kauno Meno Mokyklos dienų. Vienas kitas Nature Morte. Žmogus man buvo įdomiausia. Aš tik žmoguje sugebu rasti turinį. Jo veide atspindi jo mintys, kad ir giliausiai paslėptos. Jo akyse gyvas visiškai uždaras, savistovus pasaulis. To pasaulio aš ieškojau kiekviename modelyje. Gamta man yra amžina, nesikeičianti, neproblematiška. Aš negaliu, kaip Renoir'as, surasti nuotaikos medžio įsiliejime į visumą. Aš tik žmogaus gyvenimo, atsispindinčio jo veide, interpretatorius.

— Nemenkinkit taip savęs. Juk interpretacija, o ne paviršutiniškas panašumo ieškojimas, ir yra kūrėjo esmė, mano kukliu supratimu. O sugebėjimas interpretuoti patį komplikuočiausią žemėje padarą yra reikalingas genijaus. Pagaliau, ar gyvas būtų Mozartas, jei nebūtų genijalių interpretatorių. Nejaugi su jo mirtimi turėtų mirti jo nuostabi muzika? Ar dėl to, kad Viešpats prieš milijonus metų sukūrė žmogų ir užsuko gyvybės aparatą, niekas neprivalo interpretuoti Jo didžiausio kūrinio? Dailininkas randa tai, ko nemato tobuliausias fotografijos aparatas, nes jo akis yra palietusi dieviška kibirkštis.

— Aš niekada šitaip nesu dar apie savo tapybą galvojęs. Nei apie jokią kitą. Man atrodo, kad ir aš fotografuoju, tik gal kiek jautresnėmis lenzėmis.

— Pone Steponai, jau patš tas faktas, kad tamstai nereikėjo nei mirties, nei rimto amžiaus sulaukti, kad būtų pripažintu menininku, rodo tamstos talento didumą. Mažai kas tokio džiaugsmo ir tokios garbės sulaukė. Nedėkingi ir akli yra žmonės. Jie verčia savo Prometėjus

laukti mirties, ir tik mirusiems paminklus stato.

— Gal jūs teisus, bet tamstos kalba manyje žadina iki šiol man nežinomą atsakomybės jausmą. Jei ir kiti žiūri į meną, kaip ir jūs...

Nutylime abu valandėlei. Aš matau save skaitantį kritikų straipsnius. Krūvos nuotraukų ir žurnalų iškarų pripildė mano stalčius. Aš su pasididžiavimu jas rodžiau Eriakai. "Aš nemėgstu kritikų. Jie, kaip šakalai, ne dantis, o plunksna nori draskyti savo auką. Net ir palankiausiai kritikai neiškenčią neįgėlę", sakydavo ji. "Man užtenka, kad tu esi garsus ir kad tavo portretai yra brangūs. Daugiau aš nieko nenoriu žinoti". Ji greitai nukreipdavo kalbą į kitus dalykus. Keista, kad niekada ji nemėgo į nieką pažvelgti giliai! Gal tas jos nuostabus lengvumas ir buvo jos nepaprasto patrauklumo paslaptis? Kartais susimąstydavau, kad ji viską matuoja išoriniu materialiniu mastu, bet jos artumoje ir aš ilgai negalėdavau būti susikaupęs. Jos juoko varpėlis išblaškydavo mano niūriausias mintis. Erika, kodėl aš tavęs taip nesupratau? Kodėl tu nuo manęs ir mano minčių nutoldavai, kaip nesugaunamas saulės spindulys?

— Kai kurie kritikai man yra prikišę "meno senatvę", sugrįžimą prie renesanso; per didelį spalvų lygumą, technikos paprastumą... — nutraukęs prisiminimus, kalbu toliau.

— Ar būtinai reikia tapyti kaip Picasso? Viena akis, nutūkusi gitaros styga, atdaro lango rėmas — tai "Ma Jolie". Kiekvienas menininkas turi teisę pasirinkti savo kūrybos techniką. Man, pavyzdžiui, svetimas Picasso su savo abstraktais. Jis per daug iš eilinio žiūrovo reikalauja. Jaučiu jo kūryboje tam tikrą vertybių griovimą, nors kai kurie kritikai tvirtina, kad jis einąs ne griovimo, bet regeneracijos principu. Žinoma, jie greičiausiai išmano, bet aš turbūt prie Picasso niekada nepriauksiu... Netiek daug aš jo kūrinį esu matęs, bet tik "Rašančioji" man yra padariusi malonų įspūdį. Tamsta man vistiek artimesnis, ir tiesioginiai ir alegoriškai kalbant, — baigė sakinį draugišku šypsniu klebonas.

(Bus daugiau)

NE MEDŽIAGOS, BET ARGUMENTŲ REIKIA

K. P. Obolėnas

Tarp kitų Vliko valdybos narių birželio 4 d. posėdy, yra paskyrimas komisijos Rinkti Medžiagai Lietuvos Rytų žemėms Apginti.

Sprendžiant iš pavadinimo, komisijos uždavinys bus ribotas ir techniški: rinkti ir ginti. O kaip ginti? (Ar surinkta medžiaga atsisotus ant sienų; jų buvo daug, įvairių: vienos tvėrė ilgiau, kitos trumpai). Manysčiau, kad komisijos pavadinimas ir tikslas turėtų būti kitokis. Ji turėtų vadintis etnografinė komisija, kuri siektų išryškinti Lietuvos etnografinės srities, vadovaujantis istoriniais, teisiniais ir kalbiniais duomenimis. Jos tikslas turėtų būti ne medžiagos rankdojimas, bet parengimas argumentų etnografinėms Lietuvos sritims apginti.

Tokios komisijos uždavinys neturėtų būti ribojamas. Jos kompetencija turėtų apimti visą Lietuvą. Panašios komisijos nebuvo. Jei ji būtų buvusi, kitaip skambėtų mūsų vietovardžiai, o paėmus žemėlapi, nereiktų spėlioti, kaip toli į rytus, pietus bei kitur siekia lietuvių gyvenamos vietos.

Žemėlapis -- krašto veidrodis. Ką gi rodo mūsų pačių išleisti ir leidžiami žemėlapiai? Vietovardžiai rodo, kad tik krašto vidurėlis lietuviškas, o toliau, į šalis -- jovalas. Jis rodo, lyg lietuviai ką tik būtų į tas sritis iš kitur atsikraustę ir, vos spėjo gyvenamų vietovių vardus aplietuvininti. Tuo tarpu istorija sako, kad lietuviai ten gyvena nuo seniausių laikų. Žinoma ir kaip tai atsitiko, kad lietuvių gyvenamų vietų vardai nelietuviški. Ar ne piktas, kad iki šiol beveik,

nieko nepadaryta teisybei atstatyti.

Lietuvos vietovardžių ir pavardžių nulietuvinimas prasidėjo seniausiais laikais ir visą laiką ėjo ir, deja, dabar tebeina. Lietuvių abejingumas ir tolerancija tuo atžvilgiu tiek toli nuėjo, kad virto priežodžiu, esą "kaip pavadinai -- nepagadinsi".

Lietuvos kunigaikštijos laikais, raštinėse dirbė bei raštininkavę mažamoksliai kitataučiai, raštuose nekreipė dėmesio į vietovardžių bei pavardžių tikrumą. Rašė juos pagal savo sampratą, kad tik lengviau galėtų juos parašyti. Tuo tarpu bajorų ir didikų titulus jie rašė tiksliai (žinoma, iš baimės įžeisti). Vietovardžių ir pavardžių atžvilgiu nesilaikyta nei tikslumo, nei tikrumo tiek slavų, tiek lotynų kalba rašytuose raštuose.

Lietuvos vietovardžių ir žmonių vardų bei pavardžių nulietuvinimas pasmarkėjo netekus Lietuvai nepriklausomybės. Vietovardžių keitimui įvairūs okupantai manė plečią savo imperijas, o žmonių pavardžių ambrinimu norėjo paslėpti jų tautybę.

Panašus slautėjimas ir dabar tebesitęsia. Lietuvos žemių okupantai, tarsi, lenkyniaudami su savo pirmtakais, kaitalioja vietovardžius, griauia gyvenvietes, dažnai, kad pastatytų netoliese baudžiavinio tipo griozdus, kuriuos pavadina nieko bendra nerinčiais nei su kraštu, nei lietuvišiais, savais pavadinimais. Aišku, plečia, nors ir kitais pavadinusiais, imperiją.

Pavaiždumo dėliai, norėčiau truputį nukrypti nuo temos tokiu palyginimui: kokio padėty būtų mūsų delegacija, jei jai da-

bar tektų derėtis dėl Lietuvos sienų? Ar ji turėtų tuo reikalu nesugriaujamų argumentų? Abejočiau. Manysčiau, kad jos padėtis būtų panaši kokio buvo toki komisija 1920 metais tariantis su Sovietų Rusija dėl argumentų. Buvo tik dr. Gabrio Lorzano informacijos biuro paskubomis parengtas žemėlapis ir to biuro išleisti istoriniai leidiniai, kurie, deja, buvo tik kaip medžiaga, bet ne kaip argumentai. Atsimenu, kaip sunkiai derybos ėjo. Rytinių Lietuvos sienų klausimas priimtina Lietuvos delegacijai prasme buvo išspręstas dėl

ka savotiškos aplinkybės, kad abiejų komisijų tuo klausimu pirmininkai buvo tos pačios tautybės žmonės. Kaip pritrūkdavo etnografinių argumentų, jie griebdavosi savo kalbos plonybių.

Dabar? Juk neturime etnografinio Lietuvos žemėlapi. Neturime ir argumentų tokiu reikalu. Išleistieji žemėlapiai pilni klaidų ir paseno. Argumentams sienų klausimų tėra tik viena knyga, kuri neseniai išėjo iš spaudos. Tai V. Žemaičio "Pietinė Lietuva". Puikus kūrinys, bet jis liečia tik nedidelę Lietuvos

dalį. Šis Žemaičio darbas metodikos ir kitais atžvilgiais laikytinas pavyzdžiu ieškantiems teisybės Lietuvos etnografijoje.

Būsimai Lietuvos etnografinė komisija (jei tokia pradėtų veikti) nesinlyčiau rinkti medžiagą, nes toks darbas parodė, kad prie tikslo nepriveda. Komisijai reiktų tik organizuoti ir prižiūrėti darbą, kad nenusidėtų į begalybę. Tam tikslui komisija turėtų pakviesti talkon specialistus. O jie jau žinos kokios jiems reikia medžiagos ir kur ją galės rasti.

VIRŠUJE: Didžiojo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės pagerbti koncerto, įvykusio birželio 13 d. Chicagoje, iškilmingas atidarymas Tautos himnu. Nuotraukos: bendras vaizdas, kuriame matyti jungtinis choras, Chicagos Simfonijos Orkestras, operos solistai -- Stasys Baras, Danutė Stanikaitytė, Aldona Stempužienė ir Jonas Vaznelis. Ant pakopos diriguoja maestro Aleksandras Kučinas.

VI. Juknevičiaus nuotrauka

mums, kad ir toli gyvendami nuo savo gimtojo krašto, turime ugdyti savyje laisvės idėjas ir ryžtingai siekti Lietuvos išlaisvinimo.

LIEPOS KETVIRTOJI

J. Miškinis

Prieš 189 metus stipri idėja subūrė grupę vyrų, kurie įžintė 13 skirtingų kolonijų padėtį ir pradėjo karą prieš tų dienų stipriausią jėgą. Po daugelio visokių nepasisekimų jie laimėjo. Ta idėja įkvėpė dvasią silpniems nugalėti galingus -- paprastiems žmonėms pasielgti heroiška. Tai savivaldos, laisvės idėja.

Ta idėja geriausiai pareikšta JAV nepriklausomybės deklaracijoje, priimtoje 1776 liepos mėn. 4 d., kur pasakyta:

"Mes laikome savaime aiškia tiesa, kad visi žmonės yra suverti lygūs, kad jie savo Kūrėjo apdovanoti tam tikromis neatimtinomis teisėmis, kurių tarpe yra gyvybė, laisvė ir gerbimo siekimas. Šioms teisėms užtikrinti visuomenėje steigama valdžia, kuri savo teisingąją galią išveda iš valdinių pritarimo".

Kiekvienais metais liepos 4 d. JAV švenčia savo Nepriklausomybės dieną, amerikiečių vadinamą Independence day. Tai 1776 m. liepos 4 d. priminimas, kada amerikiečių kontinentalinis kongresas paskelbė Philadelphia mieste Amerikos nepriklausomybės deklaraciją, nuo nutraukdamas su savo valdovu -- Anglija visus priklausomybės ryšius. Paprasto paskelbimo nepakako -- laisvės dokumentą amerikiečiai, kaip ir mes lietuviai, turėjo apšaukti krauju. Amerikiečių kova už savo kontinento laisvę buvo kupina gražių idėjų. Jų kilumas patraukė ne vieną Europos didžiūną stoti į amerikiečių kovotojų eiles. Šių eilėse dalyvavo ir lietuvis Tada Kosciuška, gražiomis liaudies dainomis apdainuotas.

Šiandien JAV žavi visą pasaulį savo didingumu, pažangia technika, turtingumu, didžiųjų idėjų gausumu ir tikruoju laisvės supratimu. Laisvės ir talkos palaima leidžia valstybės piliečiams dirbti kūrybinį darbą, kurio šviesa pasiekia tolimiausius pasaulio kampelius.

Turint didžiausius ekonominius išteklius, JAV gali gyventi nepriklausomai nuo kitų valstybių. Vadinasi, JAV be mažiausios savo kraštui skriaudos galėtų visiškai izoliuotis nuo kitų valstybių ir gyventi vien savo gyvenimą. Tačiau JAV nėra savanaudė ir Amerikai visada rūpi ir kitų valstybių gerovė. Daugelį valstybių remia ekonomiskai, daugelį kraštų leidžia pasinaudoti savo žemės gėrybėmis, galingu ekonominiu ir politiniu svoriu

daug kam padėjo ir padeda. JAV vienintelė didžiojo pasaulio valstybė, kuri nepaisydama įvairių politinių sumetimų, visada stovėjo ir tebestovi teisės ir talkos pusėje.

JAV gyvena daug lietuvių, kurie naudojami visomis šio krašto gėrybėmis ir teisėmis. Daug mūsų tautiečių čia išėjo gyvenimo mokyklą, pasiekdami mokslo ir gerbimo. Be to, čia lietuviai turi visas sąlygas nepamiršti pirmosios savo tėvynės Lietuvos. Kai anais sunkiais laikais kūrėme savo nepriklausomos valstybės gyvenimą, Amerikos lietuviai gausiai rėmė mus moraliai ir medžiaginiais. Nuo bolševikinio teroro pabėgę, virš 20,000 suradome prieglobstį JAV.

Amerikos spauda ir tautos atstovai kas kart dažniau kalba apie lietuvių tautos teises ir komunistų padarytas skriaudas, kurias turime išgyventi netekę nepriklausomo gyvenimo. Kartu primena

KORP. NEO-LITHUANIA STOVYKLA IR SUVAŽIAVIMAS

Korp. Neo-Lithuania vasaros stovykla šiais metais įvyks nuo rugpjūčio 28 d. iki rugsėjo 6 d. Rex Terrace resort on Elk Lake, Alden, Michigan. Tai yra labai graži ir erdvi vieta -- lodge ir trylika kabinų su visais patogumais, sporto aikštės, motorlaiviai ir t.t. Kaina stovyklautojams 7 dol., svečiams savaitgalyje -- 8 dol. dienai plius 4 mokėsčių.

Vyr. Valdybos pavedimu stovyklą organizuoja Detroito neolithuanai.

Ten pat rugsėjo 4-tą ir 5-tą dienomis yra šaukiamas Korp. Neo-Lithuania suvažiavimas.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS VISOMS TAUPYMO ŠĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE ŠĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI ISSIUNČIAMIS PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT ŠĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1417 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Jozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

Po "Requiem" ir "Vilniaus varpų" kantatos atlikimo Chicagoje McCormick priėmimų salėje Operos Globėjai Marija ir Antanas Rudžiai suruošė priėmimą. Nuotraukoje svečiai: inž. Jonas Stankus, Birutė Jasaitienė, Vanda Stankienė, Alice Stephens, Stasys Barzdukas, Elena Barienė, dr. Leonas Kriauciūnas, Marija Rudienė, inž. Antanas Rudis, dr. Antanas Razma, Aldona Stempužienė, Stasys Baras, vysk. Vincentas Brizgys, dr. Tėvas Viktoras Rimšelis, MIC, Lietuvos atstovas Washingtono Juozas Kajeckas, Danutė Stanikaitytė, Jonas Jasaitis, Prudencija Bičkienė, inž. Vytautas Bičkus, Alvinas Giedraitienė, Leonardas Šimutis, Leonas Prapuolenis, Elena Razmienė, dr. Leonardas Šimutis, Jr., Elena Mackevičienė, Algirdas Brazis, dr. Pijus Giedraitis, Antanas Giedraitis, Aldona Brazienė, Irena Kriauciūnienė.

VI. Juknevičiaus nuotrauka

Konsuliarinio korpuso nariai Chicagoje, dalyvavę birželio 13 d. suruoštamame žuvusiems dėl Lietuvos laisvės pagerbti koncerte McCormick teatre kartu su lietuvių oficialiais atstovais, į šį koncertą valstybių konsulai buvo kviesti Lietuvos Generalinio Konsulo dr. Petro Daužvardžio ir Chicago Lietuvos Operos vardu. Operos globėjai Marija ir Antanas Rudžiai po koncerto surengė jiems priėmimą ir vakarienę. Nuotraukoje iš kairės matyti: Vokietijos konsulas H. Dingens, Anglijos konsulas Harry D. Hall, Dally News redakcijos vadovas M. Fischer, Kinijos konsulas F. Sia, kuris yra konsuliarinio korpo Chicagoje dekanas, Peru konsulas G. Barroda, Panamos konsulas B. Lew, vysk. V. Brizgys, Lietuvos generalinis konsulas dr. P. Daužvardis, priėmimo šeimininkas inž. A. Rudis, Lietuvos atstovas J. Kajeckas, Suomijos konsulas E. Knutis, Islandijos konsulas A. Helgason, Paragvajaus konsulas F. Adler ir ponios: Juzė Daužvardienė, Kinijos konsulo žmona Sia, Anglijos konsulo žmona, generalinė Panamos konsulė A. de Lew, Marija Rudienė -- vakarienes šeimininkė, ponė Windsor, ponė H. Drake, Paragvajaus konsulo žmona Adler ir jos sesuo, Peru konsulo žmona Barroda. Nuotraukoje trūksta Brazilijos konsulo, kuris priėmime dalyvavo su žmona.

VI. Juknevičiaus nuotrauka

Šių metų liepos mėn. 3 d., 7 val. p. p. UNION PIER COMMUNITY HALL, LB Chicagos Apygardos valdyba ruošia tradicinį

V Ė Ž I Ų B A L I Ų

Australiški vėžiai! Dešros pagal agr. A. Š a n t a r o receptą! Turtingas bufetas! Patarnavimas prie stalų!

Šokiams gros K. RAMANAUSKO orkestras. Stalus prašome užsisakyti iš anksto telefonu: 847-6016.

Naujai atsidariusio Chicagoje Lito bendrovės skyriaus vadovybė: Juozas Baužys ir Vytautas Galvydis, V. Noreikos nuotrauka

Chicagoje atidarytas Lito skyrius

Mūsų ekonominis pajėgumas yra vienas iš svarbiausių faktorių lietuvių kaip grupės Amerikoje išlikimui ir jos kultūrinį

reikalų puoselėjimui bei išlaikymui. Todėl nenuostabu, kad visuomenė su susidomėjimu seka kiekvienos lietuviškos įmonės ar fi-

nansinės organizacijos veiklą ir atsiliepimą lietuviškiems reikalams. Tuo labiau akys krypta į naujai besikūriantias institucijas. Viena iš tokių naujausių lietuviškų finansinių įstaigų yra Lito bendrovė (Litas Investing Co., Inc.).

Prieš porą metų Lito bendrovė pradėjo savo veiklą New Yorke. Per tą laiką ji pasiekė jau virš 80,000 dolerių kapitalo. Gi dabar atidarė savo skyrių Chicagoje. Skyrių organizavo ir jam vadovauja Vytautas Galvydis ir Juozas Baužys. Lito įstaiga Chicagoje atidaryta Margučio patalpose: 6755 So. Western Avenue. Margučio vadovai parodė labai didelį palankumą Lito atžvilgiu.

Lito bendrovė yra išleidusi ir turi teisę pardavinėti savo akcijas (šėrus), už kurias mokamas garantuotas dividendas. Duodamos taip pat trumpalaikės paskolos geromis išsimokėjimo sąlygomis. Reikia tikėtis, kad Lito bendrovė ir toliau augs ir klestės, tuo pačiu ateity galėdama paremti ir lietuviškus reikalus.

J. Paventis

• Lietuvių Atgimimo Sąjūdžio Vyriausioji Valdyba, Chicago, Ill., įstojo į Lietuvių Fondą nariu su dviem šimtų dolerių įnašu.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Dirvos bendradarbių klubo Chicagoje valdyba Jono Našlino būte birželio 23 d. aptarė klubo reikalus. Nuotraukoje klubo valdyba. Iš kairės: Jonas Našlins, Mečys Valiukėnas ir Vytautas Račkauskas.

Laikydami sielą principo "savi pas savuosius" Dirvos skaitytojai ir bendradarbiai Chicagoje perka pas savuosius ir remia tuos, kurie skelbiasi Dirvoje. Nuotraukoje Dirvos bendradarbių klubo pirm. Jonas Našlins (dešinėje) prie J. Mažeikos ir J. Janušaitis "Paramos" Marquette Parke. Viduryje Paramos vienas savininkų J. Mažeika, kairėje neatpažintas Paramos klientas.

V. A. Račkausko nuotrauka

Lietuvių Reformų parapija Chicagoje birželio 20 d. pagerbė savo kolegijos garbės prezidentą dr. Jokūbą Mikelėną, sulaukusį 80 metų amžiaus (stovi viduryje su žmona). Šalia dešinėje stovi kun. St. Neimanas ir kolegijos prezidentas M. Tamulėnas, kairėje matyti kolegijos sekretorius E. Gerulis, L. Knopfmillerio nuotrauka

'PILKOJI PILIS' HAMILTONE

Po daugelio metų nekantraus laukimo, Hamiltono meninės grupės ir lietuviškoji visuomenė, š. m. birželio 20 d. pasidžiaugė pasiekusi tikslą, atidarant naują, gražų, tinkamą betkokiai kultūrinei veiklai pastatą: "Jaunimo Centro" namus. Tai didingas pastatas, kurio salėje telpa prie stalų virš 700 asmenų. Salė pritaikyta pobūviams, vestuvėms, koncertams, vaidinimams ir net krepšinio treniruotėms. Įrengta puiki moderniška virtuvė, baras, dušas (sportininkams) ir kiti patogumai.

Atidarymo iškilmėms susirinko virš 800 tautiečių, oficialių Kanados valdžios, bei miesto pareigūnų, bei kitataučių svečių. Iškilmingos pamaldos Vilniaus Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, sujungus mikrofonais su rūsiu sale, atnašavo vysk. V. Brizgys, dalyvaujant vietos vysk. Rayan ir dideliui būriui įvairaus laipsnio dvasiškų svečių. Muzikinę dalį bažnyčioje išpildė parapijos jaunųjų ir suaugusiųjų chorai, vad. sol. V. Verikailio, akomp. pian. D. Skrinskaitė.

Po pamaldų, visi rinkosi naujon salėn iškilmų vakarienei bei meninei programai. Salės vestibulis papuoštas gausybės gėlių su sveikinimais šio projekto iniciatoriui prel. dr. J. Tadauskui rodė; kad visa Hamiltono lietuvių bend-

Po iškilmingų pamaldų Aušros Vartų parapijos bažnyčioje minia tautiečių renkasi į naujuosius Jaunimo Centro rūmus.

V. Pašilio nuotrauka

ruomenė jam pritarė ir sveikina pasiekus šį tikslą. Ypač meninės grupės, kurios visą laiką jautė patalpų trūkumą, džiaugiasi ir sveikina visus, kas kuo padėjo tai įgyvendinti.

Vakarienei iškilmėse daug gražių žodžių susilaukė ne tik šios "Pilkosios Pilies" iniciatorius, bet ir visa lietuviškoji šeima. Miesto burmistras Vic Copps ypatingai džiaugėsi, kad be rūpesčių miesto administracijai, Dundurn gatvės dalis pasipuošė gražiu-modernišku pastatu. Meninėje dalyje vėl pasirodė abu A. Vartų parapijos chorai, papildant solo sol. V. Verikailiui. Nors choras išvargęs iš po šeštadienio koncerto St. Catharines, Ont.

Joninių proga, tačiau turėjo energijos savo namuose pasirodyti pilnoje sudėtyje. Ypač sol. V. Verikailiui gerokai reikėjo pasitempti, aptarnaujant abu chorus bažnyčioje ir salėje.

Šiuo neeiliniu įvykiu Hamiltono lietuvių istorijoje vėl tapo įrašytas garbingas įvykis, kuris ilgai primins net ir svetimtams, kad čia gyveno kultūringos ir garbingos Tautos vaikai. Sutampant šiam įvykiui su liūdnyjį birželio 25 m. sukaktim, pašveskim šį brangų darbą mūsų Tautos kankiniams, savo asmeniškai parama palaikydami gyvą lietuvišką veiklą, iki Laisvės Varpas pakvies mus į Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą.

V. P.

Marquette Parke, Chicagoje, Vytautas Žukauskas turi persiuntimo į Okup. Lietuvą siuntinių įstaigą. Prieš miltų pakėlimą kai kurioms prekėms žmonės sujudo siųsti daugiau gėrybių kenčiantiems žiauriai okupaciją tėvynėje. Nuotraukoje Dirvos bendradarbiai Jurgis ir Kazys Kasakaitis renka prekes siuntiniams. Iš kairės: Ona Kasakaitytė-Visockienė, Jurgis Kasakaitis, Marija Noreikienė ir Kazys Kasakaitis.

V. A. Račkausko nuotrauka

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Grain Alcohol 190 proof U.S.P. 5th 4.89
2. Popular V.S.O.P. German Brandy 5th 4.98
3. Napoleon Imp. French Brandy 5th 3.35
4. Zeller Schwarze Katz 5th 1.29
5. Creme De Banana Liqueur 5th 3.19

6. Chianti Import. Wine Full. Qut. 0.98
7. May Wine, Liebfraumilk German Wine 5th 0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

• **Dirva**, ryšium su JAV Nepriklausomybės švente — Liepos 4, kuri nukeliama į pirmadienį, nepasirodys su savo pirmadienio laida.

Po to, pagal Vilties draugijos narių suvažiavimo nutarimą, **liepos ir rugpjūčio mėn.** dėl tarnautojų atostogų, **Dirva** išeis du kartu į savaitę.

• **Pašto viršininkas Nelson E. Sundermeyer**, praneša, kad ryšium su JAV Nepriklausomybės švente — Liepos 4 d., pašto įstaigos neveiks ir paštas nebus pristatinėjamas pirmadienį, liepos 5 d.

ADVOKATO BROZ PASKAITA

Lietuvių Konservatorių Klubu surengta advokato James Broz paskaita, birželio 25 dieną Čiurlionio Ansamblio namuose, sutraukė nemažą būrį klausytojų, kurių trečdalis buvo amerikiečiai. Visa paskaita buvo užrašyta į juostą, kurią norintieji už mažą atlyginimą gali pasiskolinti, kreipdamiesi į klubo sekretorių advokatą Julijų Smetoną.

Ši paskaita skyrėsi nuo ankščiau rengtųjų tuo, kad ji rėmėsi asmeniniais paskaitininko patyrimais, kurie atskleidė eilę įdomių momentų iš komunistų veiklos. Jie visi buvo gausiai dokumentuoti ir ne sykį lietė žinomas asmenis, kaip, pavyzdžiui, Gus Hall ir kitus. Paskaitininkas pabrėžė, kad komunistų sekimas ir jų demaskavimas yra gerokai apsunkintas dėl tos teisminės procedūros ir komunistinei veiklai palankių Aukščiausio Teismo sprendimų. Šitokia padėtis tik padrasina ir šiaip jau mažai ko vengiančių komunistų veikėjus dar energingiau griebtis jau ir be to be galo aktyviosios veiklos.

Kita didelė kliūtis komunistinei veiklai tramdyti yra visuomenės pasyvumas, eilės žmonių asmenų nedraugingas nusistatymas saugumo organų atžvilgiu ir keista visuomenės bei spaudos laikysena dėl prieškomunistinės veiklos. Sakysim, kad ir vienas Clevelando dienraštis neretai nugastauja, kad vadina mieji "dešinieji" nepažeistų komunistų teisių. Daugumas kitų didesniųjų dienraščių irgi laikosi panašios taktikos. Nuo laikraščių ne daug atsilieka televizija ir radijas.

Po paskaitos, kurios susirinkusieji atidžiai klausėsi, sekė klausimai ir atsakymai, iš kurių ryškėjo rimtas susirūpinimas priešvalstybine komunistų veikla. Įdomu pastebėti, kad daugiausia klausimų kilo iš amerikiečių pusės. Įdomu ir tai, kad klausimuose gana aktyviai pasireiškė mūsų jaunosios kartos atstovai.

Paskaita padarė labai rimto įspūdžio ir susilaukė palankių komentarų iš klausytojų pusės. Clevelando dienraštis "The Cleveland Press" paskaitą trumpai paminėjo savo apžvalgose.

J. S.

• **JAV Nepriklausomybės šventė** — Liepos 4 — Clevelande vėl bus paminėta didžiuliu žmonių susibūrimu Edgewater Parke, prie ežero. Saulei leidžiantis, varpų skambės ir raketų ugnimi ir žvaigždėmis nušviestas dangus primins gyventojams tą didįjį žiburį — laisvę ir gerovę. Laisvės Festivaliui šiemet vadovauja E. W. Sloan, Jr. su komitetu. Garbės pirm. yra miesto burmistras Ralph S. Locher.

Visų religijų bažnyčios bus prašomos atitinkamai paminėti JAV nepriklausomybės dvasines vertybes.

Jau kelinti metai iš eilės ruošiami Laisvės Festivaliai Edgewater Parke sutraukia virš 250 tūkst. dalyvių.

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

Šv. Jurgio parapijoje

Turime keletą gerų vienos ir dviejų šeimų namų. Bonna, Hecker, Addison, Bayliss ir kt. Arti gero susisiektimo, bažnyčios, mokyklos. Nebrangūs, galima pirkti su mažu įmokėjimu. Nedideli mokesčiai. Sinteresuoti skambinkite.

E. 175 — Euclid Ave.

5 kamb. ant vieno aukšto, yra vietos dar 2 kamb. antrame aukšte. Puikus dvigubas sklypas, garažas. \$15,500.

Investavimui

2 dviejų šeimų namas ant vieno sklypo, arti St. Clair. \$13,000.

4 butai, kaina \$10,500.

Didelis pareikalavimas vienos ir dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:

Alg. Dailidė ir Ant. Mikoliūnas
15969 Euclid Ave.
UL 1-6666

POBŪVIS PRIE EŽERO

ALT S-gos Clevelando skyrius kviečia savo narius su šeimomis, jų svečius ir bičiulius dalyvauti jaukiame pobūvyje prie ežero, kuris įvyks liepos 10 d., 8 val. vak. (šeštadienį), East Park Shore Club patalpose.

Į tą paežerio klubą važiuojantiems automobiliu lengviausia patekti važiuojant Lake Shore Blvd. ir sukant į ežero pusę East Park gatve. (East Park Dr. yra sekanti gatvė nuo Neff Rd. į rytus).

Pobūvio metu veiks bufetas ir gros šokiai muzika.

ALT S-gos Clevelando sk. valdyba

• Įdomus pobūvis prie ežero ruošiamas liepos 10 d., 8 val. vak. (šeštadienį), East Park Shore Club patalpose. Pobūvį ruošia ALT S-gos Clevelando skyrius.

Rengėjai tikisi, kad skyriaus nariai su šeimomis ir savo bičiuliais atsilankys praleisti subatvakarį jaukiame ežero pakrantėje.

East Park Shore Club surandamas važiuojant Lake Shore Blvd. 1 bloką į rytus nuo Neff Rd. ir East Park gatve pasukant link ežero. Paežerį matosi klubo pastatas.

Pobūvis įvyks ir lietingam orui pasitaikius, klubo patalpoms talpinant didesnį skaičių svečių.

CLEVELANDO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ PARENGIMAI, įvykę praėjusią savaitę, neliuko primigdyti užėjusį vasaros karščius, o susilaukė atitinkamą atgarsį visuomenėje.

Tėviškos garsų radio valandėlė, visuomet taikliai reaguojanti į Clevelando lietuvių jausmus ir protus, laiką ir vietoje priminė susikaupusių varduvininkų spiečių, tuo pačiu paskatindami dalyvauti tų organizacijų parengimuose, kuriuose buvo progų ne tik varduvininkams pasveikinti, bet ir atlikti užsibrėžtus uždavinius — sukaupti šio tokį pilną tam ar kitam tikslui.

Daugiausia svečių susilaukė Lietuvių salės B-vė, suruošusi pobūvį vien tik varduvininkams pagerbti. Jonai, Petrai, Povilai, Vladi ir visa eilė kitų varduvininkų su savo svečiais turėjo gyvą, įvairenybėmis kupiną ir jaukų subatvakarį savo senutės — Lietuvių Salės — patalpose.

Karių Ramovės Clevelando sk. pobūvis Čiurlionio Ans. namuose, kad ir skaičiumi kuklesnis, bet buvo savo organizacijos narių ir svečių neužmirštas. Jaukiame aplinkoje apie 60-70 žmonių būrys padėjo sukaupti ne tik nuotaką, bet ir vieną kitą dolerį karių žurnalui Kariui paremti. Toje srityje Clevelando ramovėnė su kaupu savo pareigą atlikę praėjusioje, ir toliau deda visas pastangas neatsilikti.

Liet. Tėsininkų D-jos Clevelando skyrius taip pat turėjo savo narių pobūvį skyriaus veiklos dešimtmečiui paminėti. Be abejo, tai gražus intelektualų bū-

ISNUOMOJAMAS BUTAS

4 kamb., vonia ir gaminis pečius (viršuje). 6721 Bayliss Ave., netoli šv. Jurgio parapijos. Savininkė Mrs. Mary Hrastar.

Tel. HE 1-2339.

(75-78)

OPPORTUNITY

For a future with a well known Midwest Manufacturing Firm. We are now offering exclusive distributorships for a patented product. No competition. Factory trained personnel will assist you in setting up a tried and proven advertising and merchandising program. 100% mark up. Investment guaranteed. Minimum investment \$1,000. Maximum \$14,000. All replies confidential. For information write Director of Marketing, P. O. Box 14049, St. Louis, Missouri 63178.

UNITED MARKETING COMPANY

6286 Bartmer Avenue
St. Louis, Mo. 63130
(70-83)

Dailininkas Jonas Rimša atvyksta į Clevelandą

Dailininkas Jonas Rimša, pagarsėjęs su savo kūriniiais Argentinoje, Bolivijoje ir kitose Pietų Amerikos valstybėse, šį rudenį atvyksta į JAV ir pirmąją savo kūrinių parodą šiame kontinente suruoš Clevelande Gallery International. Po to ketina parodą suruošti Chicagoje ir kituose miestuose. Parodoje bus išstatytos akvarelės ir aliejaus darbai iš ciklo "Indo-Americano". Šiuo metu J. Rimša ruošiasi parodai Argentinoje. Nuotraukoje dail. J. Rimša prie vieno paskutiniųjų darbų — portreto, savo namuose Buenos Aires.

Alg. Gustaičio nuotrauka

DETROIT

MOKINIŲ TĖVAMS

Detroito Liet. šeštadieninės mokyklos mokinių tėvams pranešama, kad 1945 — 1966 mokslo metams jau sukomplektuotas pilnas aštuonių mokymų mokytojų kadrų. Ir ateinančiais metams mokykla naudosis šv. Antano ir šv. Kazimiero parapijų mokyklų patalpomis. Šv. Kazimiero parapijos klebonas pareiškė, kad vasaros metu mokyklos patalpos bus atremontuotos ir galimas dalykas, kad veiks mokiniams valgykla. Taip pat mokiniams bus leidžiama naudotis sporto sale pamokų metu dainavimui ir tautiniams šokiais, o prieš pamokas ir pertraukų metu praleisti laisvalaikį. Taigi, rudenį pradėsime mokslo metus įprastu laiku ir tvarka.

Tėvai prašomi vadovautis mokyklos vadovybės ir naujo tėvų komiteto pranešimais ir informacijomis.

reliis, tik gal savo pobūvį neturėjo akcentuoti dešimtmečio veiklą...

Lietuviai Budžiai sekmadienį birželio 27 d. savo laivu vėžino ir švelniu ežero vėju gaivino savo svečius ir rėmėjus.

Išskaitant daugelį privačiai ruošų "varduvininkų" pobūvių, reikia skaityti, kad Clevelando lietuvių visuomenė praėjusią savaitę vėl praleido susitikimą, pabendravinimą ir atgaivos atmosferoje.

VASAROS ATOSTOGAS MALONIAI KVIEČIAME PRALEISTI

MEŠKOS VASARVIETĖJE

42 Beach Street
Monument Beach, Cape Cod, Mass.
Tel. 759-3251 (Area Code 617)

Rami poilsiui aplinka, šiltas Atlanto vanduo, baltas papludimio smėlis, geras maistas ir malonus patarnavimas užtikrina užsitarnautą poilsį.

Laisvalaikio pajvairinimui:

- valtis — žuvalimui
- teniso aikštė
- sail-fish buriavimui
- vakare tėvams išvykus prižiūrimi vaikai.
- stalo tenisas

Sezono pradžia birželio mėn. 19 d. Prašome rezervuoti sau vietą iš anksto:

S. M. Lušys,
88-01 104th Street, Richmond Hill 18, N. Y.
Tel. VI 9-1193 (Area Code 212).

I. Veitas,
72 Congress Street, Braintree, Mass. 02185
Tel. 843-2146 (Area Code 617).

Sezonui prasidėjus kreiptis tiesiog į MEŠKĄ.

LSK Žaibo tinklininkės, grįždamos iš Edward P. Butler Memorial tinklinio turnyro, kur pasiekė didelę pergalę, turėjo rimtą problemą, kaip sutilpti visoms į vieną automobilį su laimėta taurė. Nuotraukoje iš kairės: K. Gelažytė, D. Jurgaitytė, D. Čiurlionytė, A. Barzdukaitė, V. Mockutė ir R. Bepersaitytė.

R. Babicko nuotrauka

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VILTIES DRAUGIJOS VAJUS

VYKDOMAS KARTU SU AMERIKOS LIETUVIŲ
TAUTINĖS SĄJUNGOS VALDYBA

Malonu, kad to vajuos pradininke, skatintoja ir gra-
žiu pavyzdžiu pasirodė ALT S-gos valdybos sekretorė
Danguolė Bartkuvienė, pirmoji įnešusi 65 dol. ir tuo pa-
čiu pasidariusi Vilties draugijos šimtininke.

Jos įnašo suma nėra pripuolama. Prisidėjusi anks-
čiau (dar Pulkauninkaite būdama) prie Vilties draugijos
lėšų telkimo, ji savo įnašą prasmingai paskirstė taip: 50
dol., tai po 1 dol. į metus sukaktuviniams Dirvos metams
atžymėti ir 15 dol. tai po 1 dol. į metus jos skaitomos
Dirvos laikotarpiui.

Gražų Danguolės Bartkuvienės pavyzdį tuoj pat pa-
sekė ir jos artimieji: inž. **Eug. Bartkus** — 50 dol. ir buv.
Vilties draugijos pirm. dr. **Juozas Bartkus** — 50 dol. bei
ponia **Eug. Bartkuvienė** — 50 dol. Tuo būdu viena Bart-
kų šeima vajų pradėjo su įspūdingu 215 dol. įnašu.

Sekantis į vajuos kvietimą atsiliepė aktyvus Clevel-
ando Liet. Gydytojų Draugijos veikėjas ir valdybos na-
rys dr. **Danielius Degesys** — 25 dol., tuo pasistumėjęs į
Vilties šimtininkų eilę.

Senas tautinės srovės veikėjas **Pranas Narvydas** (iš
Brooklyno) pakėlė savo įnašą iki 25 dol., atsiųsdamas
vajuos proga 5 dol.

Tai tik pirmosios kregždutės vajuos, į kurį yra atsi-
liepusių ir daugiau, bet kuriuos iš eilės skelbsime sekan-
čiuose Dirvos numeriuose.

Ši tikrai nuoširdi ir graži pradžia rodo, kad ALT
S-gos ir Vilties valdybos pastangos randa tinkamą atgarsį,
kuris prasklaidys visus be pagrindo ir be jokio rimto rei-
kalo pučiamus "dūmus" į tautinės srovės žmonių eiles,
kurios jokių dūmų nebijo, ir jiems atsiradus sugeba pa-
tys, be pašalinių pagalbos, juos prasklaidyti.

Ačiū rėmėjams ir vajuos vykdytojams!

VILTIES VALDYBA PASISKIRSTĖ PAREIGOMIS

Atėinantiems dvejiems
metams išrinkta Vilties
draugijos valdyba savo po-
sėdyje š. m. birželio 25 d.
pasiskirstė pareigomis
šiai:

- 1) Pirmininkas — Alek-
sas Laikūnas.
- 2) Vicepirm. ir atstovas
prie ALTS Val-
dybos — Kazimieras
Pocius.
- 3-4) Vicepirmininkai —
inž. Edmundas Cibas
ir Vincas Rastenis.
- 5) Kasininkas — Vaclo-
vas Vinclovas.
- 6) Sekretorius — Vytau-
tas Staškevičius.

7) Narys — Vladas
Blinstrubas.

Posėdyje aptarta eilė ki-
tų bėgamųjų reikalų, kaip
Vilties narių verbavimo ir
įnašų pakėlimo vajus, Dir-
vos sukakties minėjimas ir
kt.

Vilties valdybos adresas:
Viltis, 6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103.

Pirmininko adresas: 935
Beverly Road, Cleveland,
Ohio 44121. Telef 382-9851.

• Bendrojo Amerikos Pa-
baltiečių Komiteto delega-
cija birželio 23 d. lankėsi
Washingtono ir buvo pri-
imta Valst. Sekretoriaus
Dean Rusk. Delegaciją su-
darė ALTS pirm. L. Šimu-
tis, ir vicepirm. A. J. Ru-

dis, Latvių S-gos pirm. P.
Lejinš ir A. Berzinš, Am.
Estų Taut. K-to pirm. H.
A. Leesment ir G. A.
Buschman.

Pusvalandį trukus i a m e
pasikalbėjime buvo pasi-
keista nuomonėmis dėl pa-
dėties Pabaltijo valstybėse
ir padėkoto JAV vyriausy-
bei už nepripažinimą Sovie-
tų okupacijos. Ta proga
įteiktame memoranda m e
pabrėžiama, kad norima pa-
kartotinai iškelti Sovietų
vykdoma kolonializmą Pa-
baltijo Kraštuose, prašant
JAV vyriausybę imtis ak-
cijos atitaisant užsitęsusių
skriaudą Pabaltijo tautoms,
sustabdant tebevykdomą
genocidą ir grąžinant joms
laisvę ir nepriklausomybę.

• Paieškomas P. J. Ka-
jackas-Kaucko, kilęs iš Ša-
kių aps. Plokščių vals. Ro-
pienos kaimo. Jis pats ar
apie jį žinantieji prašoma
rašyti sekančiu adresu:
Mrs. M. Balčiūnas, 85-10
87th St., Woodhaven, N. Y.
11421.

• Alvyda Marija Guoby-
tė šiais mokslo metais bai-
gė Mount Pleasant High
School, Providence, R. I.,
pirmaujančių mokinių gru-
pėje ir įrašyta į R. I. Honor
Society. Mokslo tęsti pasi-

Auksė Paplėnaitė ir Rimas Vaičiaitis birželio 19 d. susituokė
Šv. Panelės Marijos Gimimo bažnyčioje Chicagoje. Vakare Cha-
teau Bu-sche svetainėje dalyvavo jiems suruoštose vaišėse. Nuo-
traukoje jaunieji Rimas ir Auksė Vaičičiai prie vedybinio tor-
to.

V. A. Račkausko nuotrauka

rinko Rhode Island College.
žada studijuoti politinius
mokslus, šalia to dar pran-
cūzų ir vokiečių kalbas.

• Minnesotos Universite-
to, Minneapolisje, bibliote-
kų direktorius E. B. Stam-
ford padėjo Dirvos re-
dakcijai už siunčiamą ne-
mokamai to Universiteto
bibliotekai Dirvą.

Minneapolisje studijuoją
lietuviai prašomi siunčiamą
lietuvų spauda pasinaudo-
ti.

Universitetas turi plačią
ir turtingą biblioteką sveci-
momis kalbomis išleistų
knygų.

Neužmirštamai pedagogei

A. + A.

ONAI KRIKŠČIŪNIENEI

mirus, mano gilus liūdesys tejungiasi
su liūdesiu Jos giminių ir artimųjų.
Mano prisiminimuose — šviesi asmeny-
bė. Mano mokytoja iš pedagogikos ir
psichologijos iš Kauno Meno Mokyk-
los laikų. —

Tešviečia Tau Amžinybės šviesa
ten anapus — ten, už šio gyvenimo ri-
bos.

Vlada Stančikaitė-Abraitienė

A + A

LIUDVIKAI JABLONSKIENEI

mirus, jos dukroms LEOKADIJAI ŽVY-
NIENEI, VALERIJAI BANKAUSKIE-
NEI ir jų šeimoms gilią užuojautą reiškia

A. Rukšėnas su šeima

VINCUI GRUZDŽIUI

jo motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

V. ir B. Buiniai, E. ir P. Mitalai
ir V. ir M. Traunai

šventėje, Philadelphijoje.

Be to, lankė lietuviškas
mokyklas, aktyviai daly-
vaudama jų pasirodymuo-
se.

B. S.

• ASD ir Korp! Vytis
suvažiavimo vieta dėl svar-
bių priežasčių pakeista.
Laikas lieka tas pats — š.
m. liepos 3-4 d.d., bet su-
važiavimas dabar vyks Pot-
tawattamies Resort-Motel,
Benton Harbor, Michigan
— p. Ambutų gražiojo va-
sarvietį prie Michigan
ežero.

Asmeniui be registraci-
jos mokesčio (\$1.00) kai-
nos po \$16.00 — į šią kainą
įskaičiuojamas maistas, bei
šeštadieniui ir sekmadieniui
nakvynė.

Visi nariai raginami kuo
skaitylingiau suvažiavime
dalyvauti. Pratomos įdo-
mios paskaitos tema "ASS
Ateitis", meninė programa,
sporto rungtynės, šokiai ir
įprasti skautiški laužai.

Registracija prasidės 10
val. ryto šeštadienyje. Visi
skyrių pirmininkai prašo-
mi kuo greičiau dalyvių
skaičių pranešti ASD CV
pirmininkei Audronei Ku-
biliūtei, 6130 So. Artesian
Avenue, Chicago, Illinois
60629. Tel. 925-3880.

• Pranė Ramonienė, gyv.
Joniškyje, šiaulių apskr.,
neseniai atvyko iš Lietuvos
ir apsigyveno Chicagoje
pas savo sūnų Dr. A. Ramo-
nų.

• Dail. J. Bagdono tapy-
bos kūrinių parodai ruošti
komitetas iš pirm. kun. V.
Pikturnos ir narių J. Vytu-
vienės, D. Peniko ir T. Slap-
šio praneša, kad paroda bus
atidaryta Maspetho lietu-
vių parapijos salėje, New
Yorke, š. m. liepos 2 d., 7
val. 30 min. vakaro. Atida-
romąją kalbą pasakys prof.
J. Brazaitis. Ji bus galima
lankyti iki liepos 11 dienos
darbo dienomis vakarais
nuo 7 iki 8 val., o šeštadie-
niais ir sekmadieniais nuo
11 v. r. iki 9 val. vak.

Šių metų liepos mėn.
4 d., 5 val. p. p. Interna-
tional Friendship Gar-
dens, prie U. S. 12 kelio,
netoliausiai nuo Union
Pier, įvyksta

ŠVIESOS ŠVENTĖ

Kalbėtojai:
Adv. Rapolas Skipitis,
Dr. Jonas Adomavičius
Kun. Ansas Dumpys.

Muzikinėje dalyje:
Sol. Algirdas Brazis,
Tėviškės parap. choras
Tėviškės ir Ziono pa-
rapijų jungtinis dūdų
orkestras.

Rengėjai:
Lietuvių Evangelikų
Taryba

Šių metų liepos mėn.
4 d., 5 val. p. p. Interna-
tional Friendship Gar-
dens, prie U. S. 12 kelio,
netoliausiai nuo Union
Pier, įvyksta

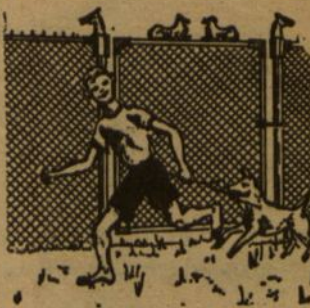
ŠVIESOS ŠVENTĖ

Kalbėtojai:
Adv. Rapolas Skipitis,
Dr. Jonas Adomavičius
Kun. Ansas Dumpys.

Muzikinėje dalyje:
Sol. Algirdas Brazis,
Tėviškės parap. choras
Tėviškės ir Ziono pa-
rapijų jungtinis dūdų
orkestras.

Rengėjai:
Lietuvių Evangelikų
Taryba

DABAR GERIAUSIAS
LAIKAS ĮRENGTI
TVORAS JŲŲ NAMŲ
PŲŠNUMUI IR ŠEI-
MOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris,
langus, stogelius, turelius
ir kitus įvairaus metalo,
plastikos ir stiklo gaminius
jūsų pagerinimui ir papuo-
šimui.

KOSTAS
BUTKUS

Telefonai: CHICAGO
LUdlow 5-6291,
bet kuriuo laiku,
PROspect 8-2781

rytais ir vakarais.

rytais ir vakarais.